

POMURSKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

Leto VIII. — Štev. 25

Murska Sobota, 28. junija 1956

Cena din 10.—

Gre samo za pravilno okrepitev blagovnih odnosov

Prvi meseci letošnjega leta so pokazali, da je že prišlo do nekaterih ugodnih posledic naše nove gospodarske usmerjenosti. Te stvari so prišle do izraza nekoliko pozno, to pa zato, ker so bili družbeni načrti občin kot okraja precej pozno sprejeti.

Prvo, kar je čutili, je vedno večja ponudba na trgu, kar predstavlja pravo nasprotje s prakso prejšnjih let, ko je naraščala kupna moč mnogo hitreje kot ponudba blaga. Okrepil pa se je tudi sklad prostih sredstev prebivalstva. Hranilne vloge so se zvišale v okrajnem merilu od januarja do junija za 8,9 odstotka, do čim so se zvišali potrošniški krediti le za 1,5 odstotka.

Zmanjšano povpraševanje je na drugi strani oplivalo na zaloge blaga. Toda težave pri prodaji blaga niso nastale samo zaradi določenih sprememb na trgu in zaradi počasnejšega naraščanja kupne moči. Problem prodaje je deloma posledica tega, da nekateri potrošniški predmeti po kakovosti, izbiri in ceni še vedno ne ustrezajo. Vzlic splošni težnji po naraščanju ponudbe in izboljšanju preskrbe pa primanjkujejo na trgu še vedno nekateri potrošni predmeti, kar delno priča o neuskkljenosti med proizvodnjo in potrošnjo, delno pa kaže na slabe organizacijske prijeme v trgovini. V glavnem pa kljub precejšnjim zalogam doslej še ni bilo čutili pomenitve potrošniških predmetov. Ponekod so pocenili tekstil, vendar se ta pocenitev nanaša pretežno na neidolce zimsko blago.

Ker je osnova ravnovesja tržišča pretežno v proizvodnji, je treba iskati nekatere vzroke v posameznih proizvodnih panogah. Najpeč kriče za počasno normalizacijo v okviru novih gospodarskih poti leži na nekaterih objektivnih težavah. Tako beležijo v tem času skoraj vsa proizvodna podjetja nedoseženo petmesečno realizacijo proizvodnega načrta in to zaradi pomanjkanja električne energije v prvih mesecih letošnjega leta. Vendar ne gre jemati tega dejstva kot dokončno in neoprečno opravičilo pri nadaljnjih denarno blagovnih odnosih v našem gospodarstvu.

Ker planski instrumenti šele začenjajo delovati in ker je treba pri tem upoštevati dinamično formiranje blagovnih fondov potrošnikov — delni odraz tega so razpoložljiva sredstva prebivalstva — je pričakovati v drugi polovici leta tudi nekoliko živahnije povpraševanje na trgu, kar bo preprečilo nevarnost prenasitosti trga z nekaterimi predmeti široke potrošnje.

Ena gospodarska in štiri proizvodne poslovne zveze v Pomurju

Danes v M. Soboti: Letni občni zbor Okrajne zadružne zveze

Kmetijske zadruge so vedno bolj odločilen činitelj v našem kmetijstvu; svojo pomembno vlogo pa bodo morale v bodoče še bolj smelo uresničevati v dveh osrednjih smereh: v neprestanem prizadevanju za večje pridelovalne uspehe v kmetijstvu in v bitki za nenehno uveljavljanje socialističnih odnosov na podeželju.

Temu bodo kmetijske zadruge kos samo tedaj, če bodo tudi same dovolj gospodarsko močne in poslovno bolj elastične, sicer ne bodo mogle bistveno vplivati na kmetijsko proizvodnjo in zadati končne udarce izkoriščanju človeka po človeku v naših vaseh. Vsestranska krepitev kmetijskih zadrug je zato najbolj aktualna dandanašnja naloga, ki zahteva stalno skrb in ustrezne ukrepe, med katere štejejo v glavnem: krepitev zadrughnih skladov s tem, da se bodo sredstva, ki predstavljajo na trgu razliko med odkupno in prodajno ceno kmetijskih dobrin, vračala nazaj v kmetijstvo, krepitev zadrughnih proizvodnih sredstev in njih smotrna uporaba, približanje kmetijske službe in strokovnjakov zadrugam in kmetovalcem, lomljenje konservativnosti dokajšnjega dela pomurskih kmetovalcev pri obdelavi zemlje itd. Z drugimi besedami: naši napor in ukrepi naj zasledujejo glavni smoter, ki je v tem, da morajo postati zadruge močan in odločilen ekonomski činitelj na podeželju.

Razprava o poslovnih zvezah, ki so tudi eden izmed važnejših vzvodov za uresničenje tega smotra, je v Sloveniji še vedno živa in je že tudi prinesla rezultate, po katerih je moči zatrdno sklepati, da bosta v naši republici dobila domovinsko pravico dva tipa poslovnih zvez.

Gospodarske poslovne zveze se bodo ukvarjale predvsem z odkupom in pošiljanjem kmetijskih pridelkov na tržišče, po potrebi bodo

Ob 4. juliju — Dnevu vstaje jugoslovanskih narodov: VELIKA SREČANJA BORCEV-PARTIZANOV

V pozdrav prazniku — kresovi in številne prireditve po vsem Pomurju

Letošnji 4. julij, ki ga je Zvezna ljudska skupščina v Beogradu pred nedavnim proglasila s posebnim zakonom za praznik jugoslovanskih borcev za svobodo, bomo dostojno proslavili tudi v Pomurju.

Večer poprej bodo v vseh občinskih središčih in večjih krajih imeli svečane akademije — večinoma na prostem, ob tabornih ognjih, kot so v času NOB prirejali partizanske mitinge. Praznik bodo prebivalstvu naznanili tudi številni kresovi, ki jih bodo v velikem številu prižgali zlasti na desnem bregu Mure. V M. Soboti, Ljutomeru, Lendavi, Gor. Radgoni in Beltincih bodo uredili posebne izložbe s slikovnim materialom, v katerih bodo prikazali važnejše dogodke iz NOB in povojne socialistične graditve. Tudi izložbe trgovin in drugih lokalov bodo okrašene, primerno temu velikemu prazniku.

V M. Soboti bo večer poprej partizanski miting pred novim poslopjem gimnazije. Bivši borci in prebivalci mesta se bodo zbrali ob velikem kresu in se tam družno poveselili. Na programu je več enodejank iz partizanskega življenja. Borci bodo dali duška svojemu razpoloženju tudi s streljanjem. O pomenu partizanskega praznika bo govoril predsednik okrajnega vodstva Zveze borcev tov. Rudi Rapl — Savo, godba domače Svobode pa bo igrala borbene koračnice.

V Ljutomerski občini bodo partizanske patrolje obiskale grobove padlih borcev in partizanske družine. 5. julija zvečer bodo svečano

sprejete v Ljutomeru na Glavnem trgu, kjer bodo poleg govornika nastopili ženski in moški pevski zbor, godba na pihala in recitatorji domače Svobode. Proslave pa pripravljajo tudi v Križevcih, Veržeju, Cezanjevcih in Razkrižju.

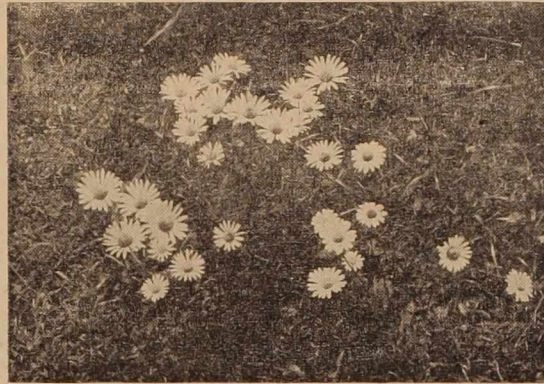
Na dan samega praznika bodo borci soboške občine odšli v goste k Ljutomerskim borcem, s katerimi se bodo dopoldne tudi pomerili v streljanju, šahiranju in kegljanju. Okrajno vodstvo Zveze borcev bo nagradilo skupinske zmagovalce.

Popoldne pa bodo borci skupaj odšli v Železne dveri, kjer se bodo v družabnem razpoloženju še bolj spoznali in zblížali. To bo prvo večje srečanje borcev z obeh bregov Mure. Povratno srečanje bo prihodnje leto ob tem prazniku v M. Soboti.

V Gor. Radgoni se že tudi pripravljajo na praznovanje. Sekcije domače Svobode bodo uresničile ustrezne kulturne programe. Partizanske patrolje bodo obiskale v občinskem okolišu vse partizanske družine in matere padlih borcev, 4. julija popoldne pa bodo slovesno sprejete pred občinskim upravnim poslopjem. Na mitingu bo govoril prvoborec Dane Hojs — Ljubo, po njem pa bodo imeli družabno prireditev.

Organizacija letošnjega praznovanja 4. julija je prepuščena občinskemu vodstvu Zveze borcev, zato je prav od njihove vneme in iznajdljivosti tudi odvisno, kako bodo izpadle proslave in prireditve v posameznih krajih.

Poletno cvetje
na travnikih



Iz kratkega razgovora z direktorjem Proizvodnje nafte ing. Cerovcem in šefom eksploatacije ing. Begovičem ob priliki izbruha nafte na vrtini Fi-6:

Vložena sredstva že dobivajo opravičljiv gospodarski odraz

Lendavska Nafta predstavlja dober del precej obetajoče tovrstne industrijske proizvodnje ne le v republikem, temveč celo v zveznem merilu. Od osvoboditve, ko je Proizvodnja nafte v Lendavi pričela z geofizikalnimi meritvami in izkoriščanjem nafte pa do danes, je zrasla Nafta v gospodarsko vse bolj odločujočo industrijsko panogo. To je dokazala tudi zadnja vrtina Fi-6 na filovskem bregu, ki so jo navrtali v rekordnem času 6 mesecev in to ob zelo neugodnih vremenskih prilikah, tudi ob mrazu do -50° C.

Miloš Ledinek odpotoval v Belgijo

21. junija zvečer je odpotoval v glavno mesto Belgije skupina članov okrajnih odborov SZDL Jugoslavije, ki bo ostala tamkaj dva tedna. Iz Slovenije je med njimi predsednik Okrajnega odbora SZDL Pomurja tov. Miloš Ledinek. Našo delegacijo je povabila belgijska socialistična stranka. S tem obiskom bodo naši predstavniki SZDL vrnili obisk sekretarjem belgijskih pokrajinskih organizacij, ki so bili lansko leto v Jugoslaviji. Funkcionarji SZDL se bodo ob tej priliki seznanili z delom in problemi belgijske socialistične partije in njenih krajevnih organizacij



Pri dosedanjem delu strokovnjakov in delavcev Nafta sta se v vsem raziskovalnem in proizvodnem procesu srečavali dve različni komponenti: sredstva in izkušnje. Tako vse do leta 1950 niso mogli izkoristiti zemeljskega plina. Kasneje, ko sta bili urejeni v Lendavi kompresorska postaja in degazolinaža, je bilo mogoče izkoristiti tudi zemeljski plin. V glavnem so pričeli uporabljati zemeljski plin za tkzv. »lifteranje«, t. j. potiskanje naftnih slojev v vrtnah, nekaj plina pa je zanesla pot tudi na trg za široko potrošnjo. Leta 1950 so projicirali novo večjo degazolinažo, graditi pa so jo pričeli leta 1952. Tako so lahko uvedli tudi novo metodo pridobivanja nafte z vzdrževanjem slojne energije.

GLAVNE INVESTICIJE

Leta 1955 je dobila Nafta 1 milijardo dinarjev investicijskega kredita, toda vsa investicijska dela so preračunana na 2,5 milijarde dinarjev. Iz republiškega kreditnega sklada je bilo dodeljenih leta 1954 160 milijonov dinarjev dotacije. Kljub precejšnjim sredstvom pa so bila to še vedno kritična leta prav zato, ker je delovni postopek iskanja in pridobivanja nafte vezan na precejšnja sredstva in čas. To dejstvo je vodilo lendavske iskalce tekočega zlata k smotrnosti, saj so morali do potankosti proučiti vse geofizikalne razmere, preden so se odločili za lokacijo vrtnice. Uspeh teh meritev se je pokazal v aktivnosti vrtnic. Kratka primerjava: v Ameriki je pozitivna vsaka deseta, v Zapadni Nemčiji pa vsaka osma vrtina, pri nas pa so n. pr. na filov-

skem področju pozitivne od štirih vrtnic kar tri.

Lani, ko so se v lendavskem naftnem bazenu pokazali večji rezultati, je prispevala zveza 260 milijonov, sami pa so dali iz lastnih sredstev več kot enkrat toliko.

LETOS PREDVIDENIH NAJPREJ CEZ 14 KM NOVIH VRTIN

Na podlagi filovskih rezultatov so naredili letos načrt za vrtnice novih vrtnic v skupni izmeri 14.500 metrov, kar bi zneslo okrog 750 milijonov dinarjev. Dobili so le 470 milijonov. S temi, sedaj razpoložljivimi sredstvi pa bo mogoče navrtati komaj okrog 7 tisoč metrov novih vrtnic.

POTREBNE SO NOVE VRTALNE GARNITURE IN SE MARSIKAJ

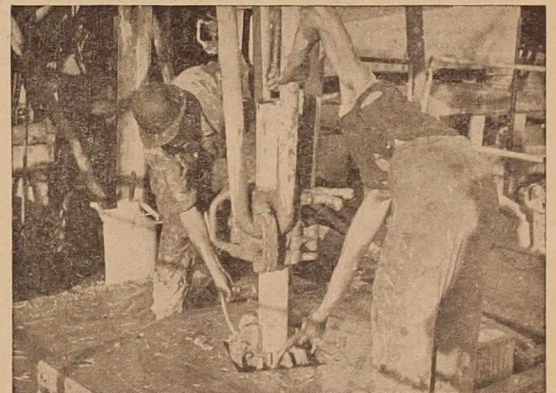
Sedanje vrtalne garniture so vse razen ene iz leta 1948. Kapaciteta posamezne garniture je 2500 metrov, vendar morajo pogostokrat prekoračiti tudi to mejo. Razumljivo je, da vpliva izrabljenost garnitur na uspeh dela. Sedanja produkcijska površina, ki obsega okrog 400 hektarjev, nujno potrebuje solidne raziskovalne in vrtalne naprave. Novo vrtalno drogovje, ki ga bodo nabavili, bo izredno ekonomično, ker ga bo mogoče hitro postaviti na določeno mesto.

IN ZAKLJUČKI ZA PRIHODNOST?

Perspektiva kaže, da je lendavsko naftno področje precejšnje, pa tudi nafta je ena najboljših na svetu, saj vsebuje od 55 do 57 odstotkov bencina. Ze v nekaj letih bo potrebno dokončno urediti izkoriščanje plina.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Naporno je delo lendavskih belih rudarjev, vendar tudi polno zadovoljstva, če je kronano z novimi zmagami — takimi, kot je vrtina Fi-6, ki že bruha zeleno zlato.



(Nadaljevanje na 2. strani)

Aktivno sožitje med narodi

Kakor smo lahko pričakovali, se je prijateljski obisk maršala Tita in njegovega spremstva zaključil z izredno plodnimi, prijateljskimi razgovori tako med predstavniki obeh dežel, kakor tudi med predstavniki partij. V tem smislu sta bili sprejeti in podpisani dve deklaraciji: Deklaracija naše in sovjetske vlade ter deklaracija o stikih med Zvezo komunistov Jugoslavije ter Komunistično partijo Sovjetske zveze.

Nekakšno geslo, ki je prepevalo obe ti deklaraciji, je bilo: Miroljubna in aktivna koeksistenca po načelih suverenosti, neodvisnosti, teritorialne nedotakljivosti, nenapadnosti, medsebojnega spoštovanja in neomešanosti v notranje zadeve posameznih dežel. V takem smislu so potekali vsi državniški in partijski razgovori, v takem smislu sta bili tudi sestavljeni in podpisani obe deklaraciji.

V prvi deklaraciji, ki je razdeljena na dva dela, je posvečena v prvem razdelku velika pozornost široki izmenjavi misli o razvoju mednarodnega položaja in sodelovanja. Tu je govora zlasti o ologi Organizacije Združenih narodov, še posebej pa o nujnosti sprejema LR Kitajske v to organizacijo. Obe vladi pa sta razen tega proučili tudi vprašanja razorožitve in kolektivne varnosti. Ob tem je v deklaraciji ugotovljeno, da vlada FLRJ pozdrablja nedavni sklep vlade ZSSR o zmanjšanju oborožitve in oboroženih sil, ker smatra, da je to velik prispevek, da se olajša uveljavitev vprašanja splošne razorožitve.

Posebno mesto zavzema v deklaraciji tudi nemško vprašanje, o katerem je bilo rečeno, da bi se obe vladi v obeh Nemčijah morali medsebojno pogajati o združitvi Nemčije in da bi v tej smeri morale delovati tudi velesile, da bi bilo to na korist nemškega naroda, kakor tudi v splošno korist.

Važno je tudi poglavje, v katerem je govora o gospodarskem povezovanju sveta, ki bi se moralo razvijati prav preko Organizacije Združenih narodov, kjer bi bilo treba čimprej uveljaviti ukrepe za širšo in učinkovitejšo gospodarsko in tehnično pomoč nezadostno razvitim področjem.

To je nekako glavna vsebina proega dela deklaracije. Drugi del se bavi predvsem z odnosi med narodi Jugoslavije in Sovjetske zveze. Tu je govora o popolni normalizaciji političnih in drugih jugoslovansko-sovjetskih stikov, o podpisanih kulturnih pogodbah, ki ustvarjajo široko podlago za plodno kulturno sodelovanje in izmenjavo, o razširitvi gospodarskih zvez, o povečanju izmenjave znanstvenikov, študentov, o soglasju o informativni službi ter o tem, da je treba še naprej gojiti medsebojne stike na političnih, družbenih in vseh drugih področjih.

Končno ugotavlja prva deklaracija, da bo prihod delegacije FLRJ s predsednikom republike Josipom Brozom-Titom na čelu v Sovjetsko zvezo nova važna etapa v razvoju sodelovanja in prijateljstva med narodi FLRJ in ZSSR v korist narodov obeh dežel ter za okrepitev miru in socializma.

Druga izjava predstavnikov obeh partij govori predvsem o stikih delavskih gibanj Jugoslavije in Sovjetske zveze, ki naj temelje na prostovoljnosti in enakopravnosti ter v duhu internacionalističnih načel marksizma in leninizma.

Tako se je končal ta pomembni obisk, ki brez dvoma pomeni pomembno, novo obdobje v razvoju odnosov med obema deželama, hkrati pa ponoven, krepak doprinos k ohranitvi miru in varnosti v svetu.

Naša delegacija v Romuniji

Po pristrčnem slovesu od Sovjetske zveze, se je naša delegacija s predsednikom Titom na čelu na povabilo romunske vlade ustavila za tri dni še v LR Romuniji, kjer je bila prav tako zelo pristrčno sprejeta. Oglevala si je več industrijskih objektov, zlasti še center romunske industrije nafte Ploesti in prisostvovala nekaterim kulturnim sporedom. Romursko ljudstvo je z navdušenjem sprejelo jugoslovanske goste in jih pozdravljalo povsod, kamor so prišli.

PREDAVANJE IN RAZGOVOR V KLUBU KULTURNIH DELAVCEV

V torek, 26. junija je priredil Klub kulturnih delavcev v M. Soboti predavanje o razvoju likovne umetnosti, ki ga je imel prof. Akademije za upodabljanje umetnost v Ljubljani prof. Hudoklin. Zanimivemu predavanju je sledil razgovor, ki so se ga udeležili nekateri izmed 20 navzočih poslušalcev.

Tretji sestanek kluba bo naslednji torek, 3. julija, v prostorih soboške občine (klubska dvorana) ob 20. uri. Na sporedu bo razgovor ob izidu prve, dvojne številke pomurske revije »Svet ob Murici«.

K čimvečji udeležbi vabi

Odbor

Tudi cene so važna stvar pri stabilizaciji tržišča

Že nekaj mesecev je poteklo odkar se je začelo uveljavljati načelo: ustvariti pravilno sorazmerje na tržišču potrošenega blaga in prehrabrenih predmetov. Kako pa se vse te stvari pogostokrat odvijajo v življenju samem, kaže primer cene mesa. Se pravi, da ponekod še vedno ne more prodreti zdravo načelo

10 kmetijskih zadrug, pri katerih je bilo že ugotovljeno tako preplačevanje, dobimo okrog 500 tisoč dinarjev preplačil. To so morali plačati potrošniki. Pa ne samo to, plačali so tudi že nekoliko prej omenjeno razliko.

Večina kmetijskih zadrug se izgovarja, da v glavnem določajo od-



Poslopje kmetijske šole v Podgradju pri Ljutomeru, kjer se vzgajajo bodoči napredni kmetovalci in voditelji združnih odsekov.

pravilnega, trenutnim razmeram in razvoju potrebnega razmerja. Tako so bile cene mesa v Murski Soboti meseca marca letos naslednje: govedina 250, teletina 200 do 252 in svinjsko meso 250 dinarjev. V Ljutomeru pa: govedina 250, teletina 240 in svinjsko 260 dinarjev. Tri mesece kasneje, to je meseca junija, pa so bile cene take: M. Sobota govedina 240, teletina 250 in svinjetina 280, isto v Ljutomeru razen svinjskega mesa, ki ima ceno 260 dinarjev. Torej nobene pocenitve in s tem prilagoditve našim gospodarskim težnjam. Kot protiutež temu je seveda čisto upravičeno nezadovoljstvo potrošnikov, saj se tako v praksi uveljavlja to, česar bi se morali pravzaprav že zdavnaj otre-

kupne cene odkupna podjetja, kar pa ne more biti, če ve kmetijska zadruga uveljaviti pravilna gospodarska načela tako napram kmetu kot odkupnemu podjetju.

Enotnost in družbeno upravljanje — prvini v združništvu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Članstvo v teh zvezah bo prostovoljno; kmetijske zadruge se bodo včlanile po svojem preudarku, vendar pa se bodo prav gotovo lahko odločile, saj bo tako sodelovanje za njih tudi izredno koristno — najbolj še za gospodarsko šibkejšo zadruge. Odnosi med KZ in PZ bodo urejeni povsem demokratično; v drugih bodo volili svoje predstavnike za občni zbor, ki bo najvišji organ zveze. Na občnem zboru bodo zastopniki zadrug volili tudi upravni odbor, ki bo v času med letnimi občnima zboroma usmerjal delovanje zveze.

V Pomurju bomo imeli samo eno gospodarsko poslovno zvezo, ki bo zares močna kmetijska organizacija; eno GPZ narekuje važen gospodarski činitelj: večje količine blaga bo zbrala, večje so možnosti za sortiranje, odboiri in predelavo kmetijskih pridelkov, laže je poiskati večje tržišče in na njem ugodno prodati odkupljeno blago itd. Zveza bo lahko ustanjavljala tudi predelovalne obrate, kjer bodo zanje najbolj ugodni pogoji; večjo sadno silnilnico bo na primer kazalo zgraditi pri Lendavi spriču cenenege kuriva — plina, obrat za predelavo grozdja ali vinska klet bo dobila mesto v ljutomerskem okolju ipd. Pod okriljem poslovne zveze bodo poslovala tudi združna trgovska podjetja (soboški »Agromerkur«, ljutomerski »Zadružnik« itd.), razprava pa bo še pokazala, kakšen status bodo obdržali organi delavskega upravljanja v teh podjetjih. Popolnoma samostojni bodo v okviru zveze Tovarna mlečnega prahu, ljutomerski »Mlekopromet« in drugi predelovalni obrati. Proizvodne poslovne zve-

Ze začel se je pravzaprav že z razstavo vajenskih izdelkov, ki jo je pripravila Obrtna zbornica okrajna Murska Sobotna kot slavnostni zaključek letošnjega šolskega leta. V prostorih okrajne obrtne zbornice v M. Soboti so razstavili učenci vseh treh letnikov okoli 200 izdelkov vseh strok. Te so vajenci napravili vsak v svoji delavnici, oziroma v delavnicih, kjer se uče. S tem so dobili vajenci razen ocen iz teorije, tudi ocene iz praktičnega znanja. Mnogi izmed njih so dobili tudi odlične ocene. Med temi je največ mi-

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prav v izkoriščanju zemeljskega plina temelji nova tovarna metanola in formaldehida. Ta tovarna bi predstavljala bazo kemične industrije (različna lepila, preparati za industrijo usnja in umetnih mas itd.), ter posebne industrijske vrstiči tkzv. petrokemije.

V daljši program spada izgraditev kalorične električne centrale, ki bi bila izredne važnosti za tovarno metanola in formaldehida, ker zahteva proizvodni potek nepretrgoma visoko napetost električne energije, ki že po kratki prekinitvi lahko povzroči silovito eksplozijo.

Važno vprašanje pri Proizvodnji nafte v Lendavi je še vprašanje visokokvalificiranega kadra. Trenutno je pri Nafti 15 inženirjev, ki pa mogoče že čez nekaj časa ne bodo več zmogli vsega dela. Delno bodo izboljšali ta položaj s študenti na naših visokih šolah. J. Makovec

Še je čas . . .

Stiri odlične knjige za 300 din: Koledar Kmečke knjige za 1957, povest priljubljenega pisatelja Antona Ingoliča Ugasla dolina, tretji zvezek dr. Grafenauerjeve Zgodovine slovenskega naroda in delo ing. Franceta Adamiča Obnova naših sadovnjakov, si lahko naročite do 1. julija pri Založbi »Kmečka knjiga« Ljubljana, Miklošičeva 6

nega akta bo prišlo že na letnem občnem zboru Okrajne združne zveze, ki bo tudi v bodoče obdržala dosedanje funkcije usmerjevalca združne politike v okraju in organa kmetijskih zadrug v strokovno-inštruktorsko-revizorskih poslih. Občnemu zboru, ki poteka prav danes, ko je izšel naš list, želimo, da bi v plodni razpravi še bolj konkretiziral naloge pomurskega združništva in mu uspešno fratiral nadaljnjo razvojno pot. S. K.

KULTURNI RAZGLEDI

Ali bo Pomurje dobilo svoje gledališče?

Pred nekoliko več kakor pol leta smo v našem časniku začeli s polemiko, ali je Pomurje potrebno novo gledališče ali ne. Objavili smo več člankov, v katerih so avtorji — največ kulturni delavci iz Murske Sobotne — izrazili enotno mnenje, vsak po svoje dokumentirano, da je gledališče v Soboti več kakor pa samo nujno potrebno. Ti članki, ki so bili resno mišljeni — to je lahko ugotovil vsakdo, kdor jih je bral — so sprožili tudi debato med prebivalci na terenu. Tako so se na nekaterih terenskih sestankih Socialistične zveze v M. Soboti javno priključili mnenju, ki so ga izpovedali pisci člankov v svojem imenu in ugotovili, da je res že skrajni čas, da dobi M. Sobota in z njo vred vse Pomurje dostojno gledališko zgradbo, v kateri bo lahko začela gojiti načrtno gledališko kulturo.

Vse to skupaj je dalo povod, da je Socialistična zveza v M. Soboti letos v januarju sklicala širši sestanek, ki so se ga udeležili vsi ugledni politični in kulturni ter javni delavci iz M. Sobotne. Ob tej priložnosti so bili sprejeti dalekosežni in važni sklepi, med katerimi je prednjačil predvsem ta: v Soboti je treba zgraditi gledališče oz. gled. dvorano!, med ostalimi pa: nova gledališka dvorana naj bo zgrajena poleg dosedanje kinodvorane, osnuje naj se poseben akcijski in poseben gradbeni odbor (za predsednika zadnjega je bil imenovan tov. Jože Zrim), za potrebne načrte naj da sredstva

Svet za prosveto in kulturo pri okraju, vso akcijo naj podpre Socialistična zveza, s prostovoljnimi nabiranjem sredstev naj se prične takoj, ko bo SZDL o njej informirala svoje članstvo v vsem okraju.

Temu sestanku, ki bi ga lahko imenovali nekako iniciativni sestanek za gradnjo gledališča v M. Soboti, je sledilo več delovnih sestankov tako akcijskega, kakor tudi gradbenega odbora. Na njih se je precej podrobno razpravljalo zlasti o tem, kako priti do sredstev; menjal pa se je tudi prvotni načrt, da bi zgradili novo gledališko dvorano poleg kinodvorane. Po mnenju strokovnjakov namreč izdatki za samostojno zgradbo ne bi bili bistveno večji. Posebna komisija si je tudi ogledala več gledaliških dvoran po Sloveniji. Tudi SZDL je v posebni okrožnici pozvala vse članstvo, da prostovoljno akcijo čimbolj podpre. Rezultat tega je bil, da je gradbeni odbor aprila letos nabral 108 borov na Gorickem. Res je treba reči, da se vse skupaj ni dogajalo bliskovito, toda tudi počasi se daleč pridelo.

Toda ob teh borih se je vse zopet za nekaj časa ustavilo. Verjetno je bil tem vzrok okrajni proračun in čakanje na njegovo sprejetje. Kmalu je namreč postalo jasno, da brez začetnega kapitala ne bo mogoče graditi. Bojazen se je uresničila: niti predvidenih sred-

stev za izdelavo načrtov ni bilo mogoče dati (kar ni očitek, temveč dejstvo, da je okrnjeni proračun moral pač poskrbeti za še važnejše postavke kot pa je trenutno gledališče).

Pri vsem tem pa je treba zapisati tudi to, da akcija za zidavo gledališča v M. Soboti ni nalezela na ugoden odmev po drugih občinah (razen nekaterih) in da je zato ta akcija praktično postala bolj soboška zadeva, kakor pa zadeva vsega Pomurja. To je seveda položaj še bolj otežkočilo in vse je prišlo nekam v slepo ulico, odkoder se ni dalo priti več naprej.

Ta stagnacija okoli zidave novega teatra je vzbudila nedavno ustanovljeni Klub kulturnih delavcev Pomurja, da je 18. junija t.l. sklical širši sestanek vseh kulturnih, političnih in javnih delavcev M. Sobotne, da bi na njem vendarle že razčistili ta problem, ga postavili v pravo luč in končno rekli neko odločilno besedo.

Proti pričakovanju se je tega sestanka udeležilo preko 50 ljudi, kar je dokaz, da je ta pereči problem v interesu zanimanja marsikoga, nekaterih zaradi njegove resnosti, drugih pa vsaj zgolj kot zanimanje. Na sestanku je najprej detajlno poročal o zgodovini priprav za gradnjo gledališča predsednik gradbenega odbora tov. Zrim. Povedal je približno to, kar je navedeno zgoraj.

Zatem pa se je razvila debata in to v ledenomrzlem ozračju. Pravzaprav je treba reči, da ni bilo nikogar, ki bi bil proti gradnji novega gledališča, toda . . . Toda, kdo bo

zarskih izdelkov, en šiviljski in en črkostavski.

Razstavo teh vajenskih izdelkov, ki so jo odprli 17. junija, si je ogledalo precejšnje število ljudi. O njej so se večinoma izrazili pohvalno, čeprav je nekatere gledalce motila ocena, ki je bila napisana poleg imena. Morda bi bilo bolje, da bi prihodnjic ne pisali ocen na listke, ker je res, da obiskovalec izdelani predmet težko oceni, če ga ne vzame v roko in si ga tako ogleda. Tega mnenja je tudi Okrajna zbornica. Prav tako bi ne bilo slabo, če bi drugič ob podobni priliki, izdelali vajenci svoje izdelke v tujih delavnicih in ne tam, kjer se učijo.

Podobne razstave kakor v M. Soboti so bile tudi v Gor. Radgoni, Križevcih, v Ljutomeru in Lendavi.

21. junija bi moral biti Dan vajencev v M. Soboti. Toda slabo vreme je preprečilo, da bi mogle biti povorko po soboških ulicah, prav tako niso mogli izvesti pripravljene kulturni in fizikalni spored na igrišču NK Sobotna. Namesto tega so vajenci pripravili tega dne krajšo proslavo v prostorih Okrajne obrtne zbornice.

Zgodba o gaberski mrtvašnici in pokopališču

Večkrat se nam kaj zgodi, kar se ne bi smelo. V Gaberju imamo pogrebno potrebscine spravljene v krajevnem uradu. Kaj hočemo, če pa ni mrtvašnice!

Lani spomladaj so pristojni činitelji upravičeno zahtevali, da je potrebno mrtvašnico odstraniti, ker je zakrivala velik ovinek republiške ceste drugega reda in bila vzrok za več prometnih nesreč. Po tistem pa kljub temu povejmo: mrtvašnica je, bila že stara in preperela, pripravljena, da ob vsakem času klone pred malo večjo sapico ali dežjem. Hudomušni Lakošanci in Hotizani, ki so si medtem zgradili nove mrtvašnice, sicer pravijo, da je bila kaj vredna podoba komunalnih ambicij in sposobnosti takratnih gaberskih veljakov. Opeka pa je vendarle dokaz, da so si Gaberčani pripravljeno postaviti novo mrtvašnico. Opeka je sicer mamlomarno zložena, vendar je tukaj zaradi mrtvašnice. Ko so jo kupili, je bilo po vasi slišati, da ni vredna izdanega denarja, kajti da se bo nova mrtvašnica še prej podrla kot njena blagopokojna in razdejana predhodnica, toda . . .

Zgodba o mrtvašnici pa bo še bolj verjetna, če povemo, da je tudi pokopališče odpovedalo svojo uslugo vaščanom, ki bi se predrznili umreti v prihodnosti. Zlobni jeziki trdijo, da je prostora še samo za enega pokojnika, ostali pa bodo morali v krtovo deželo ali pa počakati na red, kakor se to tudi spodobi.

V Gaberju je potrebno pokopališče, to je že res, toda še važnejše je, ali ima pristojni forum (?) poleg drugega obilnega dela še dovolj časa za ugotavljanje »na licu mesta«: ali je bolje pokopališče povečati na starem prostoru ali pa določiti drugi prostor in pri tem upoštevati vsa neljavna higienska predpisa. Dokler pa se to ne bo zgodilo, pa naj smrt odloži svoje pogubno orožje in počaka na hvalevredni red!

Zares: srečno je Gaberje!

Na tem svetu pa je še upanje, da bo krajevni odbor v Gaberju naposled le iztahnil ključ za odstranitev te komunalne bodice, saj se je doslej pogumno lotil prenekaterih potrebnih stvari v kraju.

Upajmo . . .

položil depozit 30%, ali v najboljšem primeru 10%, kar bi znašalo pri stroških 100 milijonov 30 milijonov kavicje, v drugem primeru pa 10? Razen tega se je ugotovilo, da pravzaprav sploh ni nikogar, ki bi hotel biti investitor. Potem seveda ni mogoče začeti z gradnjo, če ni načrtov, potem še ni za trdno znano, kje naj bi zgradba stala, in potem . . . se je je še marsikaj ugotovilo, vendar ničesar takega, pomembnega, kar se na dosedanjih še ni.

In zaključek? Zaključka pravzaprav ni bilo. Gradbeni odbor je dobil priporočilo, da naj ne preneha s prostovoljno akcijo in da naj zbere vsaj potrebna sredstva za načrte. Kajti gledališče v Soboti je potrebno! In potem? Potem naj se počaka, da bo položaj ugodnejši za take vrste »nerentabilne« investicije.

Se moj zaključek? Mogoče bo kdo dejal, da preveča ta članek rahla ironija ali pesimizem. Toda spričo več kakor polletnega »dela« okoli te zadeve, skoraj ne morem pisati drugače, pa čeprav ali pa ravno zaradi tega, ker sem član gradbenega odbora in odgovoren za propagando. In končno sem dolžan dati pojasnilo zato, ker je prav v našem listu vzniknila debata ali polemika o potrebi pozitivitve gledališkega življenja v M. Soboti, ki je otežkočeno prav zaradi tega, ker ni primernega prostora.

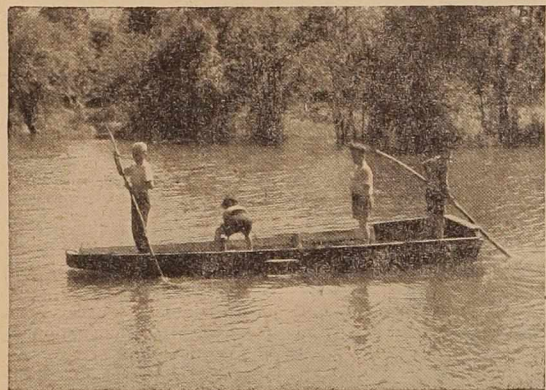
Resnica pa ostane, treba bo najti vsaj nek, čeprav zasilen izhod iz položaja, v katerem se soboško kulturno, še posebej pa odrsko življenje nahaja.

Franc Srimpl

Utrinki iz bežnih srečanj in razmišljanj

Poletje. Vreme se kisa, nato sonce pa spet dež. Povsod preglavic na kupe, kajti delo ne čaka. Pravi, da vreme vpliva na človekovo razpoloženje, zato je težko ustaviti kmečkega človeka kar tako na cesti in pričeti z njim dolg, brezkončen razgovor o vseh mogočih in nemogočih stvareh. Pa vendarle. Če tako mimogrede nanese pogovor na zemljo, se za trenutek ustavi plug ali pa se roke voljno oklenejo narobe obrnjenih razsoh in že teče beseda o kmetijstvu, kmetijskih za-

to osivelo zidovje. Kakšna sprememba. Toda resnica je tako očitna in preprosta. Pa sem vseeno kar tako čez ograjo ogovoril beloglavega možakarja, ki je sedel na klopi ob poti. Ze iz kratkega pomenka sem opazil, da mu ne ugaja v tem, sicer prijetnem bivališču. Morda je tečar samo njemu, morda še področnem izmed mnogih. Zgodba človeka, ki je vse življenje garal na njivah in travnikih, mogoče celo na tujih. Toda omamni vonj svežega sena in preživete slutnje vsako leto



Kadar Mura preplavi bregove, navadno napravi precej škode. No, tukaj, na naši sliki, se za to ne zmenijo mnogo. Vzeli so si čoln in hajd, na kratko, a zanimivo križarjenje po vodi, saj se v njej vedno kaj zanimivega najde...

drugah, škropljenju, taksah, kolo-radskem hrošču in o drugih vsakdanjih stvareh.

Na njivi ob cesti se pripogiba k tlom starih. Skrhana motika počasi drobi zemljo. Precejšen kos njive še kaže kosmate redi neokopane koruze. Nekoč je bilo drugače, pomislil. Najbrž je bil tudi starih enakih misli. Prišli so težaki — brez-zemljaši in vse je bilo hitro opravljeno. Zemlja ni bogve kako rodila, kajti silil je ni nihče. Kaj bi jo tu di griganjali, saj je slo se to, kar je zraslo, zelo slabo v denar. Lačna usta težakov so ustvarjala na tisoče delavnih rok, ki so kmetu zamenjale stroj. In v tem okolju, ki je dišalo še po neoporečnih izkušnjah dedov in pradedov, je živel ta starih in so živeli tudi nešteti drugi, ki sem jih srečeval. Rekli bi: časi, ko je bila čustvenost daleč pred razumom.

Danes se je obrnilo. Pravzaprav, ni se obrnilo, le razvoj je naredil velik korak. Človek, ki je delal samo po naukih očeta in deda, je opešal. Čeprav je tako radoživ, ni mogel zgrabiti časa za rep. Leta so izdolbla v njegovem življenju globok kolosek.

Naj bo dovolj tak kratak resumé iz razgovorov in srečanj s samotnimi okapači ali ljudmi, ki se zaskrbijo ozirajo na vse štiri strani neba, ali se ne bo prikazal na obzorju sumljiv in preteč oblak.

Cesta med njivami in travniki. V daljavi vas. Iz gozda, ki bi naj bil pravzaprav park, se je rdečila streha grajskega stolpa. To je Dom onemoglih v Lukavcih.

Prebivalci Doma posedajo po vrtnih klopih. Pogovarjajo se. Mogoče obujajo mladostne spomine, morda razpravljajo o vsakdanjih pripetljajih. Človek si jih ne upa motiti z vsiljivimi vprašanji. Bežen vtis. Staro grajsko poslopje, ki je s svojim svojskim življenjem in družbenim redom klubovalo stoletjem, je videti danes kot neboljčenček, ki daje streho potomcem tistih, ki so se nekoč s strahom ozirali na

Uspešno delo gimnazijskega pevskega zborā v Murški Soboti

Mladinski mešani pevski zbor na soboški gimnaziji deluje že štiri leta. Zbor šteje nad 50 pevcov. Vodi ga znani pevovodja prof. Mirko Močan.

V Murški Soboti menda še ni bilo pomembnejše proslave, kjer bi ne bil ta zbor nastopil, bodisi samostojno ali pa skupno s pevskim zborom Svobode. Zbor je imel že v lanskem letu več samostojnih koncertov, med drugimi tudi v Puconcih in Dobrovniku, kar je treba še posebej omeniti. Odkar je namreč pevski zbor Svobode, prej pevski zbor KUD Stefan Kovač, nehali prirejati pevske koncerte po vaseh, naše prekmurske vase niso imele prilike, da bi poslušale pevske koncerte v kvalitetni izvedbi. Pevski nastopi gimnazijskega pevskega zborā so pa zaradi sposobnosti pevovodje in pa zaradi pridnosti ter veselja do petja mladih pevcov vedno na dostojni višini. Tudi letos v jeseni namerava pevski zbor pridrediti pevske koncerte v raznih krajih Pomurja.

Zadnjič smo slišali mladinski mešani pevski zbor, ko je v okviru Praznika pomurske mladine 4. junija 1956 v soboški kinodvorani pridredil prav dobro uspeli samostojni koncert.

Sporod je bil sestavljen iz treh delov. V prvem delu je zbor prav lepo zapel sedem težjih umetnih

vračajoče se pomladi so ga priklenile nase že takoj, ko je naredil prve korake v svet. Gotovo si vsaj včasih spet zaželi pomanjkanje in bedo, samo da bi se vrnil v svoj stari svet. Ali čas je neizprosno, ne more poslušati želja poedinca, čeprav so zanj še tako vabljuje in neizprosne. Tudi to je bežen utrinek: drobec je prišel navzkriž s celoto.

Poletje. Sonce in dež se menjavata kot kazalca na uri. Spet cesta med žitnimi polji in travniki. Spet bežna srečanja s samotnimi orači na ozkih progah njiv. Toda nekje tam spredaj so se strnili ozki pasovi krompirišč, koruze in žitnih polj v skoraj nepregledno njivo. Traktor je zarezal globoke brazde v svetlikajočo se prst. Kazno je, da so večših brazde za traktorjem mnogo bolj grobe od onih na ozkih postatih sosednjih njiv. Morda je res, toda: stroj je zamenjal človeka.

Lahko bi rekel dva svetova. Prvi zaplankan: dobre postati, ki so jim določili meje mogoče že pred dolgimi stoletji: njiva tu, njiva tam. In drugi obsežen, skoraj brez meja. Dva svetova. Prvi zakoreninjen v stoletni tradiciji, drugi pa se razraša iz novih razmer in potreb. Je sicer drobec dobrega in zdravega tudi v onem starem, toda to je kapljica v morje, ki je ni več mogoče ločiti od ostale vode.

In če hodiš po naših krajih, srečuješ oba svetova skoraj na vsakem koraku.

Prejšnji teden je odpotovala v Francijo **akademska folklorna skupina »France Marolt«**. Sodelovala bo na velikem festivalu v Annemassu, razen tega bo nastopila še v Parizu in v Epinalu, nastopila pa bo tudi pred francosko televizijo.

V Ljubljani se trenutno mudi **dr. Vojeslav Mole**, sedaj redni profesor univerze v Krakovu, nekoč pa tudi profesor ljubljanske univerze, v Ljubljani je imel prof. Mole več predavanj iz umetnostne zgodovine Poljske in Rusije.

pesmi, med njimi menda najzahtevnejšo, a zelo efektivno Simonitičjevo Kolo, ki je žela še prav poseben aplavz navzočih poslušalcev. Teh je bilo nad 500 in so docela napolnili veliko kinodvorano.

V drugem delu so zapeli šest prekmurskih narodnih pesmi, ki jih je za mešani zbor priredil profesor Danijel Grum. Vse so bile dobro nastudirane in lepo podane.

V tretji zaključni skupini je zbor s prepričljivim navdušenjem zapel pet udarnih in partizanskih pesmi; na koncu koncerta pa še zelo komplicirano Vrabčevno Slovensko pesem, ki zahteva veliko zmogljivost pevskega zborā in se je običajno lotevajo le dobro podkovani pevski zbori. Zbor jo je lepo zapel.

Po drugem delu je dijakinja Marija Močanova, ki je že večkrat kot solistka uspešno nastopila, s prav prijetnim glasom zapela dve Lajovčevi pesmi. Na klavirju jo je spremljal prof. Danijel Grum.

Ob tej priložnosti moramo posebej pohvaliti požrtvovalnost pevcov, ki so redno in točno prihajali k pevskim vajam. Vaje so namreč bile poletni in pozimi pred poukom že ob sedmih zjutraj in jih niso zamujali niti pešci in kolezarji iz okolice, pa čeprav so imeli nekateri svoje domove do 15 kilometrov daleč od Murške Sobotne.

F. H.

Naša trgovska podjetja potrebujejo kader

Kakor vsako leto, bodo tudi letos sprejela trgovska podjetja v Pomurju okrog 35 do 40 vajencev. V vseh trgovinah želijo predvsem možke mladino in to zato, da bi ustvarili pravilno sorazmerje, kajti ženski vključeni v trgovinsko stroko izredno mnogo.

Mladinci, ki se želijo posvetiti trgovskemu poklicu, morajo dokončati štiri razrede gimnazije, morajo biti zdravi — trpijo predvsem noge. Velikega pomena je za trgovca tudi spretnost, prilagodljivost in že prirojen inteligenten nastop. V trgovski stroki se vajenec lahko potem posveti posameznim strokam (špeccerija, galanterija, železnina, trgovina s papirjem, trgovina z usnjem, manufakturo itd.). Sedaj v teh mesecih pred pričetkom vajenske šole, je treba skleniti učno pogodbo s podjetjem. Med učno dobo mora obiskovati učence vajeniško šolo za trgovsko stroko. Vajenci dobivajo določene nagrade vsa leta učenja.

Šolski učni uspehi na križevski gimnaziji

10. junija smo zaključili z rednim poukom. Uraden konec šolskega leta je bil 24. junija. V teh ostalih dneh pa kljub temu šolskega dela ne zmanjka. Pisala so se pričevala, izračunavali se učni uspehi, dijaki, ki so padli iz enega ali dveh predmetov, so se pripravljali na popravni izpit, ki je bil okrog 20. junija. Tudi šolski izleti padejo večinoma v ta čas. Šolsko leto je zelo hitro minilo, kljub temu se je pa med letom veliko zgodilo. Menjavali so se predavatelji, dijaki so se priseljevali in



Beltinski grad je med tistimi kulturnimi spomeniki, ki so zaščiteni. Toda to ni motilo nekoga, da ne bi podrl lepe ograje v prvem nastopju.

tudi odseljevali, največ imamo pa primerov, da pridejo pastirčki, zlasti iz sosednje Hrvatske med letom, kar zelo otežkoča šolsko delo. Kljub temu je šolski uspeh letos razmeroma dosti boljši kakor lani. Tako je v prvih razredih izdelalo od 150 dijakov 75, kar zneso 56%, v drugih razredih je pozitivnih 61%, v tretjih 59, v četrtem pa 91%. K temu pa niso vračunani popravni izpiti. Če upoštevamo še uspehe pri popravnih izpiti, potem lahko računamo, da bo povprečni učni uspeh letos okrog 78% pozitivnih.

Koncert moškega zborā v Križevcih pri Ljutomeru

je bil v nedeljo 18. junija. Na sporedu so bile predvsem narodne in nekaj umetnih pesmi. Program je bil zelo zahteven, izvedba pa ni bila najboljša. Naše pevce še predvsem muči izgovorjava vokalov, tako da je bila večših izgovorjava nerazločna. Prednašanje pesmi je bilo drugače pohvalno, saj je tudi občinstvo, ki pa tokrat na žalost ni napolnilo dvorane, dobro sprejemalo izvajanja. Zbor šteje sedaj 24 članov in se je po štirih letih obstoja že dobro izoblikoval v homogeno celoto. Glasovno imamo res

Kratke kulturne novice

Ljubljanska Drama je pred kratkim uprizorila v svojem »Bralnem gledališču« Marka Hudnika eksperimentalno dramo »Kult mrtvih«. To je bil obenem avtorjev dramski prvenec. Kritika je ugotovila, da je Hudnikovo pero sicer spretno, da pa mu manjka umetniške prepričljivosti. Delo je zrežiral Milan Skrbineš in je uprizoritev delno uspela.

V mariborski Umetniški galeriji razstavlja risbe in grafiko mladi nizozemski slikar Toon Wegner. Njegova razstava je bila v Mariboru simpatično sprejeta. Med drugim je razstavil tudi nekaj motivov iz Jugoslavije, ki se mu je zelo priljubila, saj je že drugič njen gost.

Državna založba Slovenije je razpisala nagradno anketo, v kateri postavlja bralcem številna vprašanja o posameznih knjižnih zbirkah

Pismo slušatelja iz politične šole

Pred kratkim je uprava politične šole objavila razpis glede prijavljanja novih interesentov za politično šolo. Članstvo ZK v območju Pomurja je dosedaj še slabo seznanjeno s pomenom te šole, ker kratka vsebina razpisa ne govori o življenju in načinu dela v šoli in o pogojih za študij, zato se ravno iz Pomurja prijavlja zelo majhno število komunistov za vpis v šolo.

Če pogledamo danes naloge, ki stojijo pred člani ZK v zvezi s pravnim sprovajanjem naše nove gospodarske politike in s pravnim usmerjanjem širokih množic v družbenem in delavskem samoupravljanju, tedaj si ne moremo misliti, da bi članstvo ZK te naloge lahko uspešno izpolnjevalo in sprovajalo v življenje brez temeljite ideološko-politične podlage, t. j. brez osnovnega znanja politične ekonomije in znanstvenega socializma. Na območju Pomurja je zelo težko organizirati tečaj političnega študija, ki naj bi imel namen, da bi na njih komunisti izpolnili svoje ideološko-politično znanje in oblikovali napredni svetovni nazor, zato ker naše članstvo ne živi v industrijskem centru, ampak dela in živi na raznih oddaljenih delovnih mestih, v industriji nafte in v kmetijstvu, ki zajemata veliko področje naših pomurskih predelov. Za širjenje socialistične demokracije in utrjevanje komunalnega sistema na našem področju, za vzbujanje iniciative širokih ljudskih množic zlasti na gospodarskem področju pa je potrebno, da člani ZK vsakodnevno zasledujejo razvoj celotne družbe in vodijo borbo proti vsem slabostim in napakam v gospodarskih in družbenih organizacijah. Podlaga za to, da komunisti lahko uspešno gradijo svoje ideološko znanje, na daje ravno Politična šola pri CK ZKS.

Šola je organizirana na internatskem principu z zelo dobro urejenim življenjem in študijem. Po vsakem rednem predavanju imamo individualni študij, razdeljen po krožkih. Pri individualnem študiju se predeluje literatura, predvidena po

V soboškem Kajuhovem pionirskem odredu 282 novih članov

Pionirski odred »Karla Destovnika — Kajuha« deluje na soboški osnovni šoli že od leta 1945. V zadnjem času pa je odred dobil tudi svoj starešinski svet, ki ga vodi Kristina Vertotova.

Za letošnji 64-rojstni dan maršala Tita so pripravili še posebej prisen slavo; niso se spomnili samo svojega največjega učitelja in prijatelja, marveč so na novo sprejeli v svoje vrste tudi 282 cicibanov, ki bodo odsihod delali družbo 650-članski družini malih Titovih prijateljev. Skrbno pripravljen program so izvedli najboljši učenci. Se prav posebno je bil ganljiv prizor, ko je predsednik šolskega odbora tov. Vlah izročil odredno zastavo mlademu Milanu Vertotovi. DPM je odredu podarilo krasen spominski trak. Potem so se pionirji zaobljubili.

Prisrčne besede zveznega poslanca tov. V. Sitarja, predsednika občine J. Velnarja, zastopnika tabornikov S. Lutarja, predstavnice naprednih gospodinj V. Hradilove, zastopnice ženskih društev S. Brglezove in vodje krožka mladih prometnikov — pionirjev E. Mlinariča so malim segle globoko v srce. Najbolj veseli pa so bili seveda pionirji in pionirke, ki so tokrat prvič dobili lepe titovke, pionirske značke in rutice. Njihovi nasmejani obrazi so izražali ponos in čast — biti vreden Titov pionir.

Slavje je požrtvovalno pripravilo učiteljstvo pod vodstvom tov. M. Stubelnove.

programu v okviru predavanj. Za časa individualnega študija slušatelji študirajo in si beležijo nejasna vprašanja iz literature. Zabeležena vprašanja potem analizirajo skupno s predavatelji na konsultacijah, ki so dostikrat zelo zanimive. Po končani konsultaciji je konferenca, na kateri predavatelji postavljajo vprašanja iz predelane literature. Na tej konferenci se pokaže, kako so slušatelji določeno snov in predavanje obvladali. Obenem takrat ocenjujejo slušatelje.

Poleg rednih predavanj, ki jih imajo tudi člani CK in tovariši, ki delajo na odgovornih mestih v državni upravi in v gospodarstvu, imajo tudi predavanja o kulturno-prosvetnem delu, o književnosti, o umetnosti, glasbi, filmih itd. Razen tega nas včasih obiščejo tudi naši novinarji, ki nas seznanjajo z vtisi po raznih deželah sveta, kakor tudi z aktualnimi političnimi dogodki v svetu.

Pred kratkim je uprava šole in komisija za kulturno-prosvetno delo organizirala enodnevno ekskurzijo po Sloveniji. Ogledali smo si nekatera industrijska središča Slovenije, mnoga zgodovinska mesta iz NOB, kakor tudi prirodne lepote naše dežele.

K. Joško.

Vsem ameriškim rojakom, ki so na obisku pri nas

4. julija bomo praznovali ameriški praznik, Dan neodvisnosti (Independence day) z velikim piknikom v prelepi Kamniški Bistrici. Poskrbljeno je za pester, bogat program. Peli nam bodo priznani pevci in igrali dobri godci, da se bomo lahko veselo zavrteli. Seveda ne bo manjkalo tudi dobre kapljice in prigrizkov za vsak okus. Udeleženci se bodo zbrali 4. julija ob 8. zjutraj v Ljubljani v hotelu Union, odkoder jih bo ob pol devetih odpeljal Putnikov avtobus v Kamniško Bistrico. Tistim, ki bi jim bila ta ura prezgodnja, sporočamo, da bo avtobus vozil izpred Uniona udeležence piknika v Kamniško Bistrico vse dopoldne, t. j. ob 8.30 uri, ob 9., 9.30, 10., 10.30 in ob 11. uri. Povratek bo v poznih popoldanskih in večernih urah. Če hočete veselo in prijetno praznovati naš praznik, pridite na piknik v Kamniško Bistrico. Čimveč nas bo, bolj bo veselo!

Vabi prireditveni odbor rojakov: Frank Cesen, Joseph F. Durn, Joseph Okorn, J. Erjavec, Krist Stockel.

Sezonci pišejo:

VSEM DOMAČIM, LEP POZDRAV

Ko smo se zbrali na murskosoboški železniški postaji, smo bili zelo veseli. Vlak je potegnil in dobro razpoloženi smo se kaj hitro znašli v Bački na državnem posestvu Kozara, kjer so nas domačini zelo lepo sprejeli.

No, hitro smo se privadili novim razmeram. Zadovoljni smo s hrano in stanovanjem saj so naše kuharice zelo dobre. Zasluzimo tako od 8 do 11 tisočakov. Sedaj je



Lep je pogled skozi glavni, starinski vhod na grajsko dvorišče, sedaj sprehajališče učencev Nižje gimnazije v Gornji Radgoni.

največ dela okrog priprav za žetev. Naš brigadir Ludvik Ferenček je z nami zelo dober in tako dnevi kar hitro minevajo. Tukaj bomo ostali do jeseni in upamo, da bodo naši prihranki precejšnji.

Jože Balajc

Dve kratki vesti iz Medžimurja

Po dosedanjih uspehih in delu Partizana v Murskem Središču sodijo, da je središki Partizan med najboljšimi v Medžimurju. Ze od leta 1951 so sodelovali člani središkega Partizana na vseh prvenstvenih tekmah druš. Partizana. Na vseh teh tekmovanjih so se precej dobro odrezali, saj so n. pr. leta 1951 zasedle članice v tekmovanju v odbojki drugo mesto v državi. V društvu je včlanjenih okrog 100 aktivnih telovadcev.

V središki občini je mladina zelo delavna. V posameznih krajih že vse leto pripravljajo igre in telovadne nastope, pa tudi politično vzgojnega dela ne zanemarjajo.

Tri ustanove v službi pomurske živinoreje

V M. Soboti, Lendavska 1. — Napis »Vetserum« je preskromen za vse tisto, kar se dan za danom dogaja v soboškem Veterinarskem znanstvenem zavodu. Delavni so njegovi ljudje in skromni, kadar govorijo o svojem prizadevanju in bodočih načrtih. Prišleka, ki hoče dobroznamenno »vtakniti svoj nos« v njihovo poslanstvo, pa sprejmejo prijazno in ustrežljivo. Potem se ponavadi razpletejo živahni pogovori.

Ce bi pisali daljšo razpravo o delovanju Veterinarskega zavoda, bi jo morali razdeliti v tri poglavja: Središče za pridobivanje semena in osemenjevanje — Laboratorij za bakteriologijo — Znanstveni laboratorij za pridobivanje vakcine proti ohromelosti svinj.

Veterinarskega tehnika J. Močnika smo srečali, ko je vlagal »te-
ličke« v termo-posode. Odpravljal se je, kajti vsak dan je potrebno prevoziti 5 proge in 170 km dolgo pot, obiskati 31 osemenjevalnih postaj v Pomurju.

Dva kamiona sta vedno na »raj-
zi«, več pa jih tudi nimajo, razen starejše »škafle«. Prevozna sredstva so bila vse do nedavnega problem št. 1, pa tudi sedaj so še, kajti nov »jeep« jim je odpovedal že pri prvi vožnji. Tovarna noče prav nič slišati o njegovi »bolezni«, zato ga bodo morali z advokatom spraviti v promet.

Sedanji način umetnega osemenjevanja krav z vožnjo od postaje do postaje se je dobro obnesel in ga bomo verjetno tudi obdržali — mi je pripovedoval na zunaj sicer preprosto, a prijazno in strokovno nič manj ustrežljiv v. d. upravnik tov. Stefan Antalič — saj je delovna storilnost posameznih osemenjevalcev precej velika. Pri sedanji organizaciji umetnega osemenjevanja vzame en strokovnjak »na piko« tudi do 4.000 krav letno, kar je močno blizu storilnosti osemenjevalcev na ameriških farmah, čeprav imajo slednji mnogo lažji posel spričo tega, ker imajo vso živino na enem mestu. In še ena primerjava: Pri ljubljanskem Veterinarskem zavodu opravlja osemenjevalne posle 25 ljudi (vsaka postaja ali pa več skupaj ima svojega osemenjevalca), medtem ko pri soboškem štirje, čeprav je razlika samo okrog 2.000 glav v dobro Ljubljancanov.

Vsako leto novi avto — to pa je že otipljiva alternativa, ki jo terja sedanji način osemenjevanja, toda še vedno znosna, če upoštevamo, da bi bilo potrebno tudi v »ljubljan-
skem primeru« redno dovažati postajam sveže seme...

Novo središče pri Črnelavcih

Kako pridobivajo v zavodu seme od plemenjakov, se lahko prepriča vsak kmetovalec, zato se bom namerano izognil takemu opisovanju. Bistveno je: v čem so prednosti umetnega osemenjevanja pred naravnim? V zavodu sem dobil približno tak odgovor:

— Pri nas je mogoča skrbnejša selekcija, to se pravi, da jemljemo seme predvsem od tistih plemenjakov, ki imajo najboljše dedne lastnosti; saj si prav vsi želimo mesodonskih živali in dobrih molznic. Pri umetnem osemenjevanju je plemenjak tudi najmanj 10 krat bolj izkoriščen. Pri enem »demonstracijskem« skoku pridobimo okrog 10 do 15 enot semena, ki zadostuje za oploditev prav tolikšnega števila krav. Za eno kravo namreč potrebujemo 1 enoto semena, ki ga potem pomešamo med druge dodatke (med njimi je tudi jajčni rumenjak) in ohranimo do uporabe pri toploti 4 stop. C. Posebno važno je tudi, da je pri umetnem osemenjevanju izključena vsaka spolna okužba. In še več drugih prednosti je!

MAR NI TO VELIKA MALOMARNOST?

V Selu ležijo betonske mostne cevi že par let v jarkih. Težko zasluženi denar je neizkoriščen. Čez vaško cesto pa teče voda.

Ko pelje gospodar po tej cesti svoj pridelek, si mora zasukati hlače do kolen, potem pa sledi najhujše: živinče noče čez vodo, pa zažvižga bič. Le s težavo sprablajo gospodarji prideleke na svoje domove.

Ob takih prizorih večkrat slišiš: »Zakaj pa sem plačal te betonske cevi, mar zato, da tukaj propadajo!«

Naši vaški voditelji skrbijo samo za sebe, ta problem pa jim je deveta skrbr. Vprašanje je, ali so vredni imena »vaški odborniki« in ali še zaslužijo naše zaupanje. O tem bodo morali spregovoriti naši volilci, kajti malomarnosti je potrebno napraviti kraj in potipati tudi njene povzročitelje.

-režo

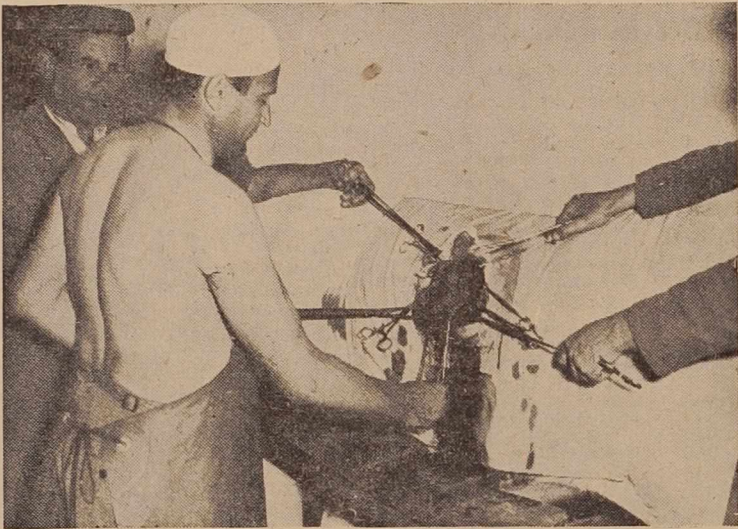
Plemenski sejem

za bike, ki bi moral biti 4. julija v M. Soboti, prelagamo na 5. julij. Ta dan bo tudi plemenski sejem za telice in krave, kot je že bilo prej določeno.

OZZ M. SOBOTA

rejci kar nič ne ogrevajo za »mačka v žaklju«.

Umetno osemenjevanje postaja vse bolj domena živinorejcev v Pomurju, celo v krajih, kjer so še pred leti rezervirano sprejemali to »novotarijo«. V zavodu pravijo, da niti ne morejo več obvladati vsega terena. In res je tako: saj so želje po vsej Gorički, v radgorskem okolišju, Apaški kotlini... Ravenski del pokrajine so že prepredli z osemenjevalnimi postajami, še letos pa bodo odprli nove postaje na Cvenu pri Ljutomeru in v šalovskem predelu Goričke, odkoder vodijo sedaj živinorejci svoje krave tudi do 15 km daleč v osemenjevalne postaje.



saj je važno, da se lahko plemenjaki neovirano gibljejo na prostem. Več miru ko imajo, bolje je!

Malo poprej sem bil slišal, da jim bo zadostovalo za umetno osemenjevanje krav v vsem Pomurju 12 bikov, zato sem sedaj ob številki 28 skomignil z rameni.

Iz zadrege mi je pomogel tov. Antalič: »Gre še za večjo selekcijo plemenjakov. Z semenom od vsakega bika bomo oplodili določeno število krav, potem pa primerjali lastnosti naraščaja od posameznih plemenjakov. Tako bomo lahko od dobrih bikov izbrali najboljše, ki so pustili na svojem naraščaju največ dobrih lastnosti, jih obdržali in z njihovim semenom še več prispevali za napredek pomurske živinoreje. Pri sedanjem številu sedmih bikov je taka selekcija nemogoča, čeprav sicer vemo, da sta »Rupi« in »Gerold« najbolj zanesljiva. Sicer pa tega rajši ne pišite, drugače bo »hura« med živinorejci. Vsak bo želel samo njuno seme.«

Tudi to je napredek! — sem si mislil — namreč, da se naši živino-

je. Zanimanje pa še vedno narašča, tudi tam, kjer so že postaje; lani so umetno osemenili čez 6.000, letos pa bo ta številka narasla na 10.000 krav.

Še nekaj števil. Dosedaj so v Pomurju umetno osemenili okrog 17.000 krav, razen tega pa so poslali v Maribor, Lenart v Slov. goricah in ptujski okraj še za 5.500 krav semena. Kaj je 618 krav v prvem letu umetnega osemenjevanja proti tej številki!

Zanimal me je tudi učinek umetnega osemenjevanja, pa sem zvedel, da se giblje odstotek brejosti med 85 in 90. Ta uspeh pa je še bolj prodoren, če pripomnimo, da so nekaj tisoč krav poprej tudi ozdravili in jih usposobili za plemenitev.

Veterinarski zavod ima namreč tudi svojo ambulanto. Lani so operirali čez 70 živinčet in jih iztrgali zanesljivemu poginu. Vzrok za kirurški poseg: tuje telo. Veliko živine pa so tudi drugače ozdravili.

S. K.

(Konec prihodnjic)

Zavarovalni odbor pri OZZ Murska Sobota? Prvi zarodek družb. upravljanja

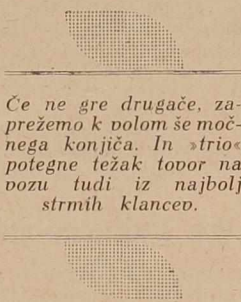
S prvim dnem tega tedna so začeli v Ivanjkovcih tudi tehnično uresničevati kolektivno zavarovanje goveje živine. Zavarovanje bo zajelo površino v krogu s premerom čez deset kilometrov. V zavarovanje bo zajetih blizu 600 glav izbranih goved, primernih za zavarovanje. Omeniti je vredno, da nezdrava, premlada in prestara živina ne pride v poštev za zavarovanje. Akcija bo trajala ves teden in morda še dalj časa. Zavarovalni odbor, ki prevzema skoraj vse posle zavarovalnega zavoda v svojem okolišju, je vse temeljito pripravil, saj je sestavljen iz dvajsetih najboljših živinorejcev.

To kolektivno zavarovanje, ki je že tretje v Pomurju in obenem največje, je vzpodbudilo tudi živinorejce okoliških vasi, predvsem Miklavž, ki so že tudi predlagali sklenitev kolektivnega zavarovanja. V vseh ostalih predelih Pomurja pa kmetije proučujejo pogoje za tako zavarovanje. V nekaterih vaseh (v Lemerju, Bučevcih, Salovcih in še ponekod) so se večkrat sestali in že pripravili prvi seznam kmetov, ki so se odločili za kolektivno zavarovanje svoje goveje živine. Na letnih zborih kmetijskih zadrug je, vedno več govora o tovrstnem zavarovanju, ki lahko zajame tudi posevke proti toči. Vse misli so v glavnem izražene v vprašanju, zakaj nihče takšnega zavarovanja ne pojasnjuje. Doselej se kmetijske zadruge sploh niso ukvarjale z zavarovalstvom. Prav tako je tudi z zadržno zvezo. To delo je bilo prepuščeno izključno zavarovalnemu zavodu. Močno gibanje kolektivnega zavarovanja, ki je nastalo na pobudo

Poročali smo že o kolektivnem zavarovanju goveje živine v šestnajstih vaseh bivše ivanjkovske občine, o vedno večji vlogi, ki jo odigrava zavarovalstvo v kmetijstvu in o potrebi po družbenem upravljanju v zavarovalstvu. V zadnjih tednih pa se je zgodilo marsikaj novega, kar je za prebivalce Pomurja, predvsem za zavarovance, zelo zanimivo.

kmetov samih, pa je pripravilo zadržno forumo k razmišljanju.

Zadnje dogajanje v zadržništvu omogoča kmetom kreditiranje oziroma pomoč v



Ce ne gre drugače, zaprežemo k volom še močnega konjca. In »trio« potegne težak tovor na vozu tudi iz najbolj strmih klancev.

prizadevanju za izboljšanje kmetijstva in živinoreje. Ta možnost in pa dejstvo, da vrne zavarovalni zavod precejšnja sredstva, ki lahko pri smotni uporabi mnogo pomenijo za živinorejo in kmetijstvo sploh, je privedlo tako daleč, da je dozorela misel za odbor pri zadržni zvezi, ki bo nastopal v korist zavarovancev. Ta odbor, o katerem bodo razpravljali v četrtletnem zboru zadržne zveze, pomeni praktično začetek družbenega upravljanja kljub gigantskim administrativnim oviram, ki jih je nagradila generalna direktorija DOZ v letih obstoja te ustanove.

Trenutno gre samo za odbor, ki bi se ukvarjal izrecno s kolektivnimi zavarovanji in jih usmerjal v skladu z zadržno mislijo na vasi; vsekakor pa bi bilo zelo umestno, če bi se ukvarjal v bližnji prihodnosti tudi s požarnimi zavarovanji v katerih je mogoče

Na letnem občnem zboru Kmetijske zadruge Fokovci — zbor je bil dobro obiskan, smo slišali, da so uspešno zaključili poslovanje kljub nekaterim težavam in slabostim.

Zadruga je zaključila lansko poslovanje z dobičkom, toda delo zadržnih odsekov še daleč ni bilo zadovoljivo. Posebno je treba gratulirati sadjarski odsek; čeprav ima sadjarstvo pri nas ugodne pogoje in nam prinaša tudi glavne dohodke, je ostalo tri četrtine sadnega drevja nepoškodovano. Posamezni gospodarji so manj krivi kot sadjarski odsek, saj bi slednji moral določiti ljudi, ki bi z brizgalnimi opravili škropljenje. Pa tudi ostali odseki zaslužijo nekaj kritike, čeprav ni vredno posebej omenjati njihovih napak, razen trgoveškega, ki se je z dokajšnjim trudom in marljivostjo dokopal do zadržnega dobička.

Tudi za izobraževanje članov je zadruga malo storila. Iz poročil ni bilo razvidno, ali je zadruga priredila kak tečaj (gospodinjstvo-šivalni), ali delujeta sekcija žena in aktiv mladih zadržnikov, kako širimo kmečki tisk in knjige Prešernove družbe itd. V tem pogledu pač ni mogoče pohvaliti zadržnega vodstva, čeprav ne moremo mimo upravnika tov. Viljema Sabotina, ki je v kratkem času že mnogo prispeval za napredek zadruge.

Čez 800 tisoč din prihrankov v Tešanovcih

Na željo vaščanov, ki so si hoteli medsebojno pomagati, so pri tešanovski kmetijski zadrugi ustanovili kreditni odsek, ki ima svoj poslovni odbor. Dosedaj je naložilo 55 zadržnikov že nad 800.000 din; 60 odst. zbrancev denarja so poslali Narodni banki, ostali denar pa je v prometu. Dosedaj je že zaposlilo 12 vaščanov za posojilo v skupnem znesku 285.000 din. Vsem prosilcem bodo ustregli.

Tudi prireditve v zadržnem tednu so jim vrgle 71.000 din čistega dobička, ki jim bo prišel prav pri zidanju kulturnega doma.

Podjetnost tešanovskih zadržnikov je prav gotovo posnemanja vredna, saj je varčevanje plemenito in koristno dejanje, s katerim pomagamo krepiti naše gospodar-

POMURSKIM SADJARJEM!

Zaradi vlažnega in deževnega vremena so zelo ugodni pogoji za razvoj škrlupa (fuzikladija).

Sadjarji, pohitite s tretjim škropljenjem sadnega drevja proti škrlupu. Istočasno škropite tudi proti jabolčnemu zavijaču, ker je sedaj čas, ko metulji odlagajo jajčeca na mlade plodove in tako povzročajo njihovo črvivost.

Da bo pridelek čimboljše kvalitete, poškropite sadovnjake z naslednjimi pripravki: Proti škrlupu z 0,2—0,5% DITHANOM (ditanom),

Ob koncu zбора je predsednik zadruge sporočil navzočim veselo novico, da se bosta kmetijski zadrugi Selo in Fokovci združili. Zadržniki so to odločitev pozdravili in tako izpričali, da pričakujejo od od zadržnega vodstva, ki je bilo pozneje izvoljeno na skupnem občnem zboru obeh kmetijskih zadrug, še boljše poslovanje in obračun ob zaključku poslovnega leta. Nova zadruga bo imela še eno podružnico v Čikečki vasi, ki je začela poslovati že 11. junija.

-režo

Zatiranje hrošča

Na Murskem polju se je ta nevarni škodljivec zelo razpasil. Kmetje povsod naokrog naj pridno škropijo krompir z lindane praškom. Eni škropijo, drugi ga zopet pridno obirajo. Ponekod ga je toliko, da ga lahko v pičli pol ure nabereš preko 100 komadov. V samih Križevcih pa nič — dosti ne škropijo, oziroma prašijo, ker nimajo puhalnice. Res, velika gospodarska škoda: obenem pa tudi zanikrost posameznikov, ki so odgovorni za tako orodje, da ga pravočasno ni na razpolago, ker ga ima kmetijska zadruga. (nb)

stvo in podpiramo v stiski tudi bližnjega.



Motiv iz Pomurja

(Foto Kološa)

0,2—0,3% cosanom ali 1% bakrenim apnom; enemu izmed teh sredstev pa primešajte proti jabolčnemu zavijaču 0,2% lindane olja ali 0,2% gesarola — 50. Lahko pa primešate tudi 0,05—1% fosferno ali E 605 — forte ali parathion v isti koncentraciji kot fosferno (ali 50—100 gr na 100 l vode).

V kolikor uporabljate za škropljenje fosferno, E 605 forte ali parathion, bodite previdni, ker so to zelo strupena sredstva. Sadjarjem, ki imajo slabo rastoče drevice, priporočamo škropljenje z dithanom, ker pospešuje rast in razvoj.

Kmetijski inštitut Slovenije
Ljubljana

KAPCA

Agrarna skupnost Kapca je v zadnjih letih poslovanja in upravljanja kaj malo služila svojemu namenu. Leta 1953. so izvolili upravni odbor, ki je vodil skupnost vse do letos. Odbor ni upošteval zakonitih predpisov in je delil drva iz gozda agrarne skupnosti izključno le deležnikom po deležnih pravicah. V tem času so posekali v gozdu agrarne skupnosti v Kapci letno okrog 130 prn drv. Vsa ta drva so bila razdeljena deležnikom po deležnih pravicah in to brez vsakega plačila. Vrednost teh drv znaša od 1500 do 2500 dinarjev za prn. Odbor opravičuje tako poslovanje z voljo deležnikov, ki naj bi o tem sklepali na predhodnem zborovanju pred delitvijo. Mogoče bo to zadevo uvidel tudi Svet za gospodarstvo in komunalne zadeve pri občinskem ljudskem odboru.

Gospodarska kronika

△ V prvem četrtletju letošnjega leta je bilo potrošenih za investicije okrog 9 milijard dinarjev manj kot lani v istem obdobju.

△ Zadnje neurje v slovenjgraški občini je napravilo občutno škodo, ki jo cenijo na 250 milijonov dinarjev. Mislinja in drugi potoki so prestopili bregove. Zaradi nezaščitenih bregov je bilo porušenih 19 mostov.

△ V Sarajevu so odprli pred nekaj dnevi razstavo in velesojem kemijske industrije Jugoslavije. Na velesojmu sodeluje več kot 100 podjetij kemijske industrije in »rodobnih« industrijskih panog ter podjetja, ki prodajajo kemijske izdelke.

△ Zadnje dni je v požarevskem okraju prestopila bregove reka Mlava in več potokov. Poplavljenih je bilo več tisoč hektarjev obdelovalne zemlje. Prizadetih je bilo tudi nekaj vasi.

V. S.

Črvičeva mama

Iznenada naš je predzadnji torek pretresla žalostna vest, da je umrla Črvičeva mama — prava partizanska mati, ki ni bila znana samo v rojstnem Radomerju, marveč po vsej Prlekiji.

Legla je k večnemu počitku, toda spomin na odlično partizansko mater ne bo nikdar zbledel. Ostal bo ohranjen, kajti Črvičeva mama je žrtvovala za našo svobodo delež, ki ga lahko da samo najboljša slovenska žena.

Zagrizen je sovražila Nemce, saj je dobro vedela, zakaj so v usodnih aprilskih dneh leta 1941 pribrumeli v našo deželo. V Črvičevi hiši so se začeli zbirati prvi prleški rodoljubi. Kovali so načrte za boj proti okupatorju. Naša mama je pošiljala preleške fante k partizanom v zelene pohorske gozdove. Med njimi je bil tudi njen sin Bojan — edinec. Okupatorju ni ostalo prikrito njeno delovanje. Mož ni bil bil v partizanskih vrstah. Znesli so se nad Črvičev domačijo in jo opustošili, mamo pa odpeljali v koncentracijsko taborišče, kjer je morala prestopiti vse grozote mučenja. Pred nacističnimi zločinci pa ni klonila. Vsi trije — mož, sin in ona — so bili odločni borci proti nemški nacistični, prvi pa je moral celo omahnuti, ko ga je zadela sovražnikova krogla.

Črvičeva mama se je vrnila v svobodno domovino in je po svojih močeh nadaljevala započeto delo v dobro našega ljudstva.

Njene moči pa so opešale; dočakala je 76 let in se za vedno poslovila od nas. Na zadnji poti pa je niso spremljali samo domačini, marveč vsi, ki so jo poznali. Pogreb je bil eden najlepših. Na čelu žalnega spreveda je plapolala državna zastava s črnim trakom, njen zadnji dom pa so prekrili številni vencji. Slava partizanski materi!

SOBOŠKA KRONIKA

Poroke, rojstva in smrti od 16. do 23. junija 1956.

Poročili so se: Ludvik Drvarič, upokojenec iz M. Sobote in Marija Kočiš, upokojenka iz Turnišča; Stefan Stevančec, kleparski pomočnik in Katarina Bakan, delavka, oba iz M. Sobote; Alojz Ovsenek, militičnik iz M. Sobote in Marija Sulek, natakarnica iz Pragerskega ter Mihael Temlin, mehanik iz Beltincev in Zlatica Troškar, učiteljica iz Beltincev.

Rodile so: Olga Kovač iz Makovec, dečka; Marija Forjan iz Murskih Črnc, dečka; Hilda Buček iz Sotine, dečka; Eteka Baranja iz Peroče, deklico; Marjeta Klobasa iz Boračeve, deklico; Anica Cah iz Murske Sobote, dečka; Marija Čontala iz Gederovec, deklico; Gizela Demeter iz Pine, deklico; Anica Kišfalvi iz Rogoševce, dečka; Marija Szabo iz Kapce, dečka; Alojzija Smodiš iz Rogoševce, deklico; Elza Smodiš iz Kantečve, dečka; Ana Lebar iz Turnišča, deklico; Gizela Olaj iz Lemerja, deklico; Tončka Žnidarič s Turjanskega vrha, dečka. Vse so rodile v soboški porodnišnici.

Umrli so: Jože Zemljič, kovač iz Radenc, star 59 let; Boltžar Šolar iz Dolgovaških gorc, star 50 let; Matija Drvarič, krojač iz M. Sobote, star 91 let in Stefan Mancinger, ključavničar iz M. Sobote, star 61 let.

SMRTNA NESREČA

V ponedeljek 18. junija je vozil skozi Tišino na tovornem avtomobilu šofer J. Rožman češnjev hloj in dva delavca. Na avtu z nizko ograjo je bil tudi 59-letni kovač Jože Zemljič iz Radenc. Na nekem ovinku v vasi je Zemljič izgubil nadzornostje ter padel pod avto tako nesrečno, da je šlo zadnje dvojno kolo preko njega. Prepeljali

Kako pa kaj na Gomili?

O živi turistični razgibanosti pridnih prebivalcev Gomile v Prlekiji smo že večkrat pisali. Kljub temu, da je v teh mesecih dovolj dela na polju in v vinogradih, Turistično društvo Gomila neumorno dela. Pred kratkim so natisnili posebne letake: »Kako naj se vedejo naši kulturni vaščani.« V dvajsetih točkah teh letakov je napisano marsikaj poučnega in vzpodbudnega. Od Državne založbe so dobili tudi lepo vezano knjigo, v katero vpisujejo vse pomembne dogodke Gomile in bližnjih krajev. V letošnji turistični sezoni so izdali več vrst razglednic, ki jih prodajajo obiskovalcem Gomile. Upravni odbor turističnega društva se trudi, da bi privabil na Gomilo, najvišjo točko Slovenskih gorc in lepo razgledišče po panonski nižini, čimveč turistov. Prav zaradi tega je to vaško turistično društvo tako razgibano.

F. H.

Drobiž iz Gaberja in okolice

Pred kratkim je obiskal Gaberčane ljudski poslanec Vanek Siftar. Na sestanku množičnih organizacij je obširno pripovedoval o smernicah v našem gospodarstvu ter o zunanje-političnem položaju. Posebej je še nakazal pomen XX. kongresa KP Sovjetske zveze in važnost obiska tovariša Tita v Sovjetski zvezi. Gaberčani žele, da bi jih tov. Siftar še večkrat obiskal.

V Kapci so spravili pod streho novi gasilski dom. Novi gasilski dom, ki je ponos vasi, so zgradili pretežno sami. Topla želja domačih gasilcev je, da bi v čim krajšem času uredili tudi notranjost gasilskega doma. Za pomoč bodo prosili občinski ljudski odbor in občinsko gasilsko zvezo.

Iz naših krajev nam pišejo

PRI VIDMU OB SČAVNICI

so dogradili transformator, ki jim je bil že zelo potreben. Zdjaj pa so začeli graditi moderno sadno sušilnico. — V videmski občini je 14 gasilskih društev, ki so vsa dokaj aktivna. Na II. gasilski festival v Maribor bo vsako društvo poslalo pet zastopnikov. Iz občinskega okoliša bo potemtakem sodelovalo na tej veliki manifestaciji okrog 120 gasilcev in gasilk. Udeležili pa se bodo tudi slavja pri odkritju spomenika padlim žrtvam fašizma pri Vidmu.

V VEČESLAVCIH

so bile zadnje nedelje gasilske vaje. Najbolj so se izkazali ropočki gasilci. Večeslavsko GD je bilo svojčas že na robu propada, toda 62-letni društveni predsednik Stefan Miholič je skupaj s poveljnikom društva Mekišem na novo organiziral društvo in povabil v njega večino mladince. Ustanovili so tudi deklško desetino, ki je edina v per-

TELOVADBA • ŠPORT

Soboški mladi telovadci pojejo na državno prvenstvo v partizanskem mnogoboju

Številna tekmovalca, ki so jih priredila TVD »Partizane« v raznih športnih panogah, so v marsičem pripomogli, da se je vrsta mladincev in mladink lahko udeležila republiškega — pokrajinskega tekmovanja v partizanskem mnogoboju, ki je bilo preteklo nedeljo v Mariboru.

Tradicija iz prejšnjih let se je ponovila! Na tekmovalcu so Sobočanci zbrali 426,9 točk, postali prvaki v drugem razredu mladincev in se uvrstili v tekmovalce za državno prvenstvo. Že leta 1954 je bila mladinska vrsta uspešna na republiških tek-

močeh sektorju. Mlada dekleta so pri nedavnih vajah posekale mladince.

V ROGASEVCIH

so priredili šolski učenci in dijaki telovadno akademijo in šolsko razstavo. Nastopili so z recitacijami, telovadnimi točkami in s prizorom »Zadnji dan v šoli«. Na razstavi so pokazali svoje izdelke.

V DOMAJINCIH

pa se še vedno zanimajo za elektriko. Drogove imajo pripravljene, večina posestnikov pa tudi že hišno napeljava. Elektrifikacijska dela pa je precej zavrlu pomanjkanje denarja. Zadnja poplava je kraju povzročila milijonsko škodo. Travnike je voda zelo onesnažila in bo seno bolj slabo. V živinoreji pa imajo vaščani glavne obete za denar, ki bi ga potrebovali za elektriko. Zanašajo pa se tudi na tonamensko posojilo, za katerega so zaprosili OLO.

Okrajna gasilska zveza Murska Sobota

obveščaja:

SEKTORSKE VAJE. V nedeljo, 1. julija bodo sektorske vaje v Moščancih ob 13. uri, v Gor. Petrovcih ob 9. uri in v Gačanah ob 15. uri.

PREGLEDI DRUSTEV. Redni letni pregled PGD je že mimo, zato jih naj sektorski štabi takoj opravijo in ponovno pokličejo k sodelovanju vsa izostala društva. Zbirnike pregledov takoj pošljite ObGZ.

TROMESEČNA POROČILA. Ponovno vam bomo ObGZ, naj nam do določenega roka pošljete zbirnike tromesečnih poročil.

II. GASILSKI FESTIVAL V MARIBORU. Priporočamo vsem gas. društvom, naj pridobivajo udeležence za II. gasilski festival v Mariboru in številni prijaviteljevi sporočijo svoji ObGZ.

Telovadci za proste vaje naj redno vadijo in se temeljito pripravijo za občinski nastop, ki bo julija na sedežu vsake obč. gasilske zveze.

Iz pisarne OGZ.

Tedenski koledar

Nedelja, 1. julija — Bogoslav
Ponedeljek, 2. julija — Marija
Torek, 3. julija — Nada
Sreda, 4. julija — Urh
Četrtek, 5. julija — Ciril, Metod
Petek, 6. julija — Dušica
Sobota, 7. julija — Vilko
Gibanje sonca: 1. julija vzide ob 4,15 in zaide ob 19,56. — Dolžina dneva: 15 ur in 41 minut.
Lunine spremembe: 1. julija ob 9. uri in 40 minut zadnji krajec.

KINO

BELTINCI — 30. junija in 1. julija švedski film »Gospodična Julija«.

MURSKA SOBOTA — od 29. junija do 1. julija ameriški film »Rumeno nebo«.

LENDAVA — od 29. junija do 1. julija angleški barvni film »Doktor v hiši«.

VELIKA POLANA — 1. julija ameriški barvni film »Divji sever«.

CEPINCI — 1. julija ameriški film »Moč orožja«.

GRAD — 1. julija ameriški film »Konec sveta«.

RADGONA — 30. junija in 1. julija angleški film »Tihotapci«.

MALI OGLASI

TRAVERZE raznih dimenzij, U-železo, kultiator za osipavanje in okopavanje, kravji in konjski voz, velike sanje, lahke sani, različna konjska vprega in razno gospodarsko orodje na prodaj. — Evgea Obal, Pertoča 6.

DVA NOVA KOTLA za žganjekuho, 220 - 60 litrov na alfo in hladilnik — prodam. — Sotina 11, p. Rogoševci.

LAHKI VOZ, štiripresni, dvosedežni in konjsko opremo (harme), vse v dobrem stanju, prodam. — Jožef Heric, Gaberje, Lendava.

MAJHNO POSESTVO (sadosnik, njiva, vinograd, gozd in hišica) prodam pri Mali Nedelji. Cena 350.000 din. — Marica Toplak, Maribor, Valvazorjeva 50.

VIJACNO STISKALNICO, vinske sode, brano, vejalico, garice in kotel za žganjekuho prodam 1. julija takoj popoldne na posestvu Ajtice, Norički vrh 22 (bivše: Ridl), Radgona.

VINOGRADNSKO POSESTVO (29 arov) z lepo in udobno stanovanjsko hišo — prodam — Vprašati osebno ali pismeno: Kajžar 58, p. Miklavž pri Ormožu.

15 CEBELJIH DRUŽIN v najserjevitih panjih in z letošnjim pridelkom medu prodam po ugodni ceni. — Ignacij Vau-patič, Črenšovci 119.

HISO z gospodarskim poslopjem, sadosnikom, orno zemljo in gozdom prodam na Spod. Krapju št. 52. — Vprašati: Ljutomer, Prešernova 14.

GRADITELJI POZOR! 10.000 kom zidne opeke poceni prodam. — Kerčmar, Salamenci št. 76, p. Puconci.

Upravni odbor Kmetijske zadruge Moščanci

razpisuje službeno mesto

KNJIGOVODJE

Pogoji: končana nižja srednja šola z najmanj 1-letno prakso v knjigovodstvu zadruge. Prijave poslati do 10. julija 1956 upravi zadruge.

KUPIMO

ali sprejememo v najem brezhibno delujočo mlatilnico, širina bobna 80 ali 90 cm. — Ponudbe poslati upravi Kmetijske zadruge Čepinci, p. Gor. Petrovci, Prekmurje.

PREKLIC

Podpisani Alojzij Salamun, kmet iz Lukavec 53 pri Ljutomeru, opozarjam vsakogar, da nisem plačnik dolgov, ki bi jih napravila moja nedoletna hčerka Silva Salamun. — Alojzij Salamun.

Pomurski vestnik — Izdaja

Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: M. Sobota, Trubarjev drevored 3/III. — Telefon 1-38 Uprava in oglasni oddelk: Murska Sobota, Koceljeva ulica 7 — Tel. 53 — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Tekoči račun pri Narodni banki 641-T-608 v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti.

da se spet pokažemo v državnem merilu, posebno se zato, ker bo tekmovalje v Mariboru.

Tekmovalci in društvena uprava so hvaležni okrajnemu vodstvu »Partizana«, ki jim je pomagalo z denarnimi sredstvi, da so se lahko udeležili nedeljskega tekmovanja.

Do takrat pa nas čaka še obilo dela, predvsem v atletiki, plezanju po vrvi in drugo, da bomo lahko dostojno zastopali svoje matično društvo in vse Pomurje na tekmovalcu za državno prvenstvo v partizanskem mnogoboju, ki bo 8. julija v Mariboru. —m

ZDJAJ PA NEKAJ DOBRIH REZULTATOV IZ MARIBORA

Partizanski mnogoboj:

Člani II. razred: Apače III. mesto (569,1 — 73,8); člani III. razred: Križevci pri Ljutomeru I. mesto (534,1 — 87,9); članice II. razred — posamezniki: Nada Gabere, Križevci I. mesto (44,0 — 67,7); mladinci II. razred: M. Sobota I. mesto (426,9 — 85,4).

Vaje na orodju:

Mladinke II. razred — posamezniki: Albina Luk, M. Sobota, I. mesto (66,5).

CELOVEC — MARIBOR 3:1 (2:0)

Zadnje nedelje se je v Celovcu na Koroskem pomerila reprezentanca mariborske nogometne podzveze z nogometno reprezentanco Celovca. Zmagali so domačini: 3:1 (2:0). V mariborskem moštvu sta nastopila tudi igralca NK Sobota Zelko in Maučec.

Viđeli bomo, kaj bo prineslo povratno srečanje, ki bo že letos v Mariboru. Napovedujejo pa tudi, da se bosta B reprezentanci morebiti srečali v M. Soboti.

Enajsto žrebanje II. ljudskega posojila

Na zadnjem žrebanju II. ljudskega posojila v centrali Narodne banke FLRJ so bile amortizirane obveznice, ki imajo naslednje številke v vseh serijah:

878, 640, 428, 124, 567, 815, 96, 186, 257, 32, 594, 156, 903, 203, 476, 879, 727, 585, 110, 612, 709, 599, 729, 541, 265, 598, 794, 889, 969, 841, 816, 352, 610, 29, 972, 957, 59, 178, 560, 823, 513, 435, 603, 926, 818, 989, 708, 418, 226, 46.

Dobitek po 2000 din dobe številke naslednjih obveznic v vseh serijah 878, 823, 294, 640, 46.

Dobitek po 5000 din je dobila obveznica številka 729 v neparnih serijah.

Dobitek po 10.000 din so dobile obveznice številka 226 v naslednjih serijah:

3552, 2743, 5362, 968, 4776, 2590, 3061, 5655, 34, 1552, 4693, 3285, 5042, 5929, 5866, 3432, 6291, 5600, 615, 5255, 2221, 517, 2299, 6445, 6451, 5843, 4728, 3632, 3715, 4517, 6340, 5385, 230, 881, 875, 5394, 225, 5940, 5582, 1660, 454, 514, 3362, 2468, 4464, 3124, 3441, 404, 4035, 1742, 4183, 5839, 5918, 5466, 6356, 1221, 5610, 4465, 1704, 4008, 5965, 5728, 1665, 1724, 6245, 647, 2547, 1513, 1441, 4537, 3180, 2988, 2677, 421, 2250, 5205, 4228, 6265, 2184, 6297, 1299, 956, 2892, 4067, 5850, 4704, 1980, 2146, 245, 164, 5309, 3167, 4580, 4584, 717, 4076, 4766, 4901, 4118, 3902, 3277, 2534, 2108, 387, 5335, 6312, 4994, 3731, 597, 5916, 1722, 2204, 4719, 2690, 6405, 1736, 5317, 6401, 6, 3872, 5567, 5524, 5414, 529, 3137, 324, 2784, 3687, 17, 3983, 6126, 4274, 495, 5478, 308, 908, 6461, 2227, 4172, 6137, 2504, 2196, 2606, 3299, 6636, 2747, 5986, 5348, 4536, 1526, 2512, 4701, 1903, 4925, 4590, 2198, 2017, 1584, 549, 3876, 6139, 1199, 1595, 1746, 3898, 4284, 541, 3642, 1340, 2287, 4839, 5651, 2068, 233, 262, 4450, 2246, 4308, 1716, 4184, 6450, 1730, 3275, 1293, 5004, 2762, 4967, 719, 4598, 4843, 2028, 4287, 2908, 3148, 6310, 1982, 4935, 2217, 6338, 3388, 1345, 3675, 5964, 5214, 1136, 2853, 1876, 4454, 1655, 3667, 4703, 4639, 4479, 8, 2531, 4094, 3694, 1861, 380, 3373, 6632, 4319, 3107, 5621, 5774, 4499, 2920, 1577, 5782, 5039, 1176, 1355, 5847, 3337, 1324, 540, 4858, 3095, 2343, 4825, 389, 4588, 4551, 5083, 72, 2710, 2610, 3181, 5463, 1054, 891, 735.

Trgovsko podjetje na veliko »POTROŠNIK«

M. SOBOTA, TITOVA CESTA 1

odproda takoj naslednja osnovna sredstva:

1. težki voz — špediterski,
- 1 srednji voz — špediterski,
- 1 kompletan kmečki voz (karola),
- 1 špediterski voz z gumami,
- 1 sanke,
- 1 par konj,
- 2 para konjske opreme.

Vse v dobrem stanju, cena ugodna. Ogled je mogoč vsak dan od 7. do 10. ure popoldne

prva nafta iz filovskih globin

Ko je lansko leto 12. oktobra izbruhnil plin iz vrtnice Fi-2 na novem filovskem polju zaradi preslabih ventilov, so pri Nafti v Lendavi sklenili, da je to zadnjič. Nadaljnje vrtnice, med njimi tudi Fi-6, ki je bila gotova 5. maja letos, se v redu vrtajo. V vrtnico Fi-6 so bile spuščene cevi jugoslovanske proizvodnje je premera 17 cm, izdelane v Železarni Sisak. Vrtalna brigada mojstra Prše je s to vrtnico dosegla velik uspeh. In poleg uspeha, da namreč vrtnica daje nafto, je prihranila brigada tudi precej zaščitnih cevi, saj je vrtala od 140 metrov dalje do dna brez zacevitve. Ker je vrtnica Fi-2, ki je samo 800 metrov oddaljena od Fi-6, dala zemeljski plin pod visokim pritiskom, smo tudi na vrtnici Fi-6 pričakovali nekaj podobnega.

Da bi le pritekla-nafta

Ko je bila vrtnica izvrtana, se je izvršila običajna predaja. Vrtalci izročijo vrtnico eksploataciji. Pri tej vrtnici je bilo letos precej nerivoze. Delavci iz eksploatacije so kleli vrtalce:

»Vedno pustite tako blato na vrtnici, samo čistiti moramo za vami.«

A po tihem pa je vsak dodal: »Samo da bi vrtnica dala nafto, pa bomo pozabili na vse.«

Taki zdihli so se izvijali iz prsi takorekoč slehernemu članu delovnega kolektiva Nafta, od delavca tam pri betonski brigadi, do vrtalca ob ročici dvigala, kakor tudi od z nafto politega črpalca. Vsi sicer vedo, to so slišali na raznih izobraževalnih tečajih, da v Ameriki samo vsaka deseta raziskovalna vrtnica da nafto ali plin, dočim so pa ostale negativne, toda mi pri nas smo vse preveč nerivozni in malenkostni, da si kaj takega niti misliti ne upamo. Če je kaka vrtnica negativna, imaš takoj toliko povpraševanj, tam od Beograda do Ljubljane, največ pa seveda doma, češ — zakaj pa je vrtnica negativna.

Vsi skupaj pa so po tihem prav tako kleli geologe in geofizike, ki da ne znajo najti pravega mesta za vrtnico.

Nerivoza je bila na višku, ko se je pred upravnim poslopjem v Lendavi pojavil perforator, ki ga je vodil naš znanec iz Zagreba, Josip Vajda, ki je s svojim »Škodo«, na katerem je montiran perforator, prišel nastreljevat vrtnico Fi-6.

Strelji v Fi-6

Med delavci se je takoj raznesla vest: »Jutri streljajo Fi-6, Vajda je že tu.«

Geologu so se tresle roke, ko je pisal delovni nalog: »Perforirati sloj na spodnjem intervalu petih metrov na vrtnici Fi-6 s 60 naboji premera 12 milimetrov. Streljati v izplaki zaradi varnostnih ozirov!«

V soboto, 16. tega meseca, ob 10. uri dopoldne je bil že perforator na vrtnici. Spustili so prvo puško, dali kontakt in 24 nabojev premera 12 mi-

limetrov je prebilo skoraj centimeter debelo steno zaščitne cevi. Tako so spuščali eno puško za drugo in vseh 60 nabojev je prebilo zaščitno cev in se zarilo v naftonosni sloj.

Toda na ustju vrtnice, ki je bila napolnjena z izplako, ni bilo nobenih znakov. Bagladi Miška sicer pravi, da je

Feberjeva prerokovanja . . .

V soboto, ob dveh popoldne, je brigada Jakoba Ferike prevzela izmeno. Ta je s ponosom pripovedoval, da so delavci delali s takim elanom, da se že dolgo ne spominja kaj takega, samo da bi čimprej dali odgovor — kaj je v sloju na dnu vrtnice?

Zvečer ob deseti uri sta sprejela izmeno Josip Feher in Josip Balog. Josip Feher, ves masten od sveže filovske nafte, ki jo radi imenujejo tudi tekoče zlato, je v nedeljo ves zasopel govoril: »Danes, v nedeljo zjutraj ob pol

videl mastne madeže, ki so prihajali na površje.

Z naglico so začeli s pripravami za spuščanje tubing cevi, da bi lahko začeli z osvajanjem vrtnice. Pod tem osvajanjem razumemo zniževanje nivoja tekočine v vrtnici, kar povzroča zmanjševanje pritiska na perforirani sloj, tako da ta lahko začne delovati in dajati, kar vsebuje.

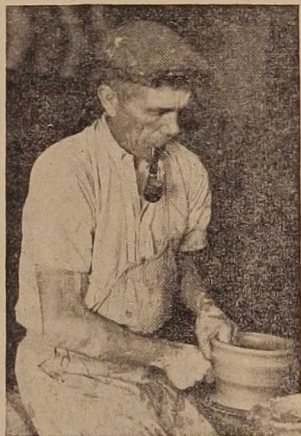
Šestih, je sloj začel delovati — vrtnica je začela eruptirati.

. . . so se uresničila

Seveda je začela najprej iz vrtnice leteti umazana izplaka. Vres prostor okoli stolpa je blaten od te izplake. Toda kmalu po izplaki je začel plin in za njim prvi krepki curki — rumenkasto rjave nafte, tokrat iz novega polja, ki smo ga že odkrili lansko leto z izbruhom zemeljskega plina.

Mednarodna nogometna tekma - nafta 0-1

Na vrtnico je prišel v zgodnjih jutranjih urah v nedeljo ing. Miran Mejak. Že od daleč je zagledal vesele obraze



Dooje nasprotij: filovski lončar in nafta.

črpalcev, ki so skakali od veselja, jemali iztekajočo nafto v roke, jo strokovnjaško razmazovali med prsti in modrovali: »Dobra bo! Samo da je dobimo kakih petdeset ton na dan! Pa bencinska bo, čisto po bencinu diši!«

Seveda je bilo treba veselo vest sporočiti v Lendavo. Ker pa je bila ravno nedelja in pošta v Bogojini ni delala, je ing. Mejak skočil na jeep in pohitel z njim v Lendavo. Toda med tem je že veselo vest vedela telefonska centrala pri Nafti, ki je seveda takoj obvestila vse inženirje, nadzornike in vsakogar, kogar se je dalo dobiti. Ko je jeep pripeljal ing. Mejaka v Lendavo, je veselje še bolj naraslo, ker smo zdaj slišali neposred-

no veselo sporočilo. Delavci so na ulici obkrožili šoferja Miška, ki je na široko tolmačil: »Povem vam, teče kot iz rokava, toda to je pritisk, fantje! Če pritakneš roko, ti jo vrže vstran kot pereček.« Med prebivalstvom naftnega naselja je nastalo veliko veselje, smeh, vriskanje. Nekateri so se pripravljali na odhod v Zagreb na nogometno tekmo Jugoslavija : Avstrija.

»Toda kaj je taka nogometna tekma proti filovski erupciji« — se je v trenutku odločil eden od njih. Žena mu je še rekla: »Lahko prideš ves umazan od nafte, če te poškopijo, ampak veselje bo tem večje.« Kmalu sta bila poslana dva avtomobila, iz postelj so vrgli zadnje zaspance in vsi skupaj: vrtalci, črpalci, tehniki, inženirji so s smejočimi obrazi pohiteli proti Filovcem.

Pred hotelom Triglav v Lendavi so že vedeli o veselem dogodku. Metali so kape v zrak, nekaterim so padale solze v kozarce lendavskega vina od prevelikega veselja.

Veselje in „sveto olje“

Človek ne more opisati razposajenosti ljudi na vrtnici. Tam je bil obratovodja eksploatacije ing. Begović, nadzornik Anton Vraničar, Miška Bagladi, vodja izmene Pišta Tot in njegov pomočnik Feri Tot. Vsi so bili nasmejani, eden drugemu so stiskali roke, se objemali, nič ni škodovalo, če so bili inženirji v nekoliko čistejših oblekah. Da, videlo se je, da so nafto iz filovske vrtnice vsi težko pričakovali.

Potem je Pišta Tot odprl ventila na erupcijskem križu. Strašansko šumenje zemeljskega plina je odjeknilo v

zgodnje nedeljsko jutro. Filovčani so postajali pred hišami, eni so se odpravljali v gorice, sem proti vrtnici, drugi kam drugam. Kmalu se jih je zbralo polno okoli vrtnice, besede itak nisi razumel nobene, a kmalu za tem šumenjem je prišla nafta — rumenkasto rjava in v širokem curku je letela visoko do vrha vrtalnega stolpa. Potem so iztočno cev zaobrnili in nafta je brizgala pod velikim pritiskom poševno v zrak.

Šmarnica na sosednji parceli je bila v nekaj minutah vsa mastna od nafte. Letos ne bo rodila, menda jo je nafta kar pokončala. Če se je kje okoli plazil zarod peronospor, je menda tudi uničen. Celotna neka parcela rži je dobila naftni blagoslov.

Takoj so nabrali nekaj nafte v poseben sod. In pri tem se je spomnil direktor podjetja ing. Cerovac, da je treba vsakega »kristiti« po starem naftnem običaju. In prvi okoli stoječi so bili takoj »djani v sveto olje«, ali bolje rečeno po obrazu so bili namazani z novo filovsko nafto, pravkar dospelo iz globine preko dveh kilometrov.

Glavemu inženirju Vladimirju Škergetu je nafta poškopila obleko in novo belo svileno srnjco: »Pa kaj je to proti uspehu — malenkost, kaplja v morje.«

Jasno, da tudi fotografov ni manjkalo, tako da so ovekovečili ta veseli dogodek — prvo erupcijo nafte na filovskem polju.

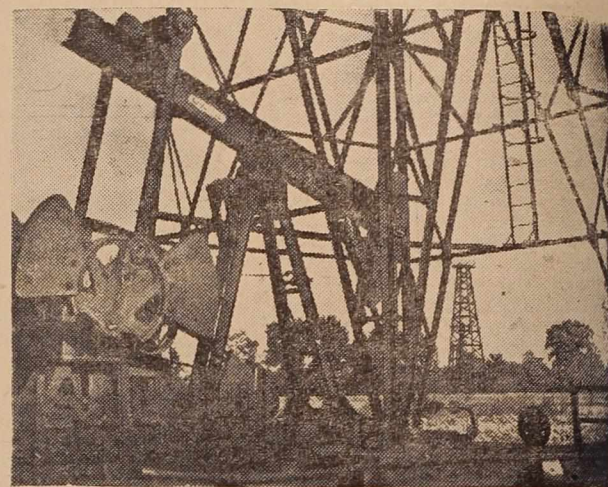
Potem je naenkrat padlo geslo: »Pokažimo nafto okrajnemu vodstvu — zažgimo sod nafte pred okrajem v Soboti!«

Feri je takoj podstavil sod pod iztočno cev in v trenutku je bil poln sveže filovske nafte.

Ing. K. Cigit

Preko nakodrane gladine Panonskega morja — zaliva stare Tetide — so se podili težki, dež obetajoči oblaki in izginjali za ostronazobčanimi vrhovi obrobni gorovij na vzhodu. Morje je molčalo in na plitvinah se je porajalo novo življenje: velike množice mikroplanktonskih organizmov: enocelične rastline, najdrobnejše živalce, spore. Viharni oblaki so se razpršili in odsev sonca se je svetlikal v gosti, nad vodo lebdeči gmoti. Leta, stoletja, da, tisočletja in še več, je narava gospodarila sama, ne da bi se človek z zavestno voljo vmešaval v to snovanje.

Drobni organizmi so odmirali in počasi polzeli na dno vodnega bazena, kjer se je v dolgih obdobjih ustvarila plast gnijoče grezi, polne mastnih in dušičnatih snovi. Tak je začetek nafte. Od odmirajočega planktonskega tkiva pa do nafte pa je spet dolga, dolga pot. Na vrsti so določeni procesi razpadanja organskih snovi in to v takih predelih, kjer ni kisika, ali pa je zelo, zelo malo. Pod vplivom geodinamskih premi-



Ob vrtalnem stolpu

kov so prehajali vodni bazeni v globino zemlje. Se, ko so bili ti ostanki odmrlih organizmov na površju, se pravi na morskem dnu, so jih preplavili, ko so postale življenjske prilike za mikroplankton neugodne, pesek, grez in drugo rudninsko kršje.

Spet dolga tisočletja. Naravne sile so odločale o razmerah na naši zemlji. Neutešljive sile v zemeljski notranjosti so izoblikovale zemeljsko površje. Iz zgodilo se je, da je Panonsko morje izginilo. Kopno. Vodni tokovi so pričeli nanašati prodec, pesek in zemljo. Prav tam, kjer so se nekoč zibali drobni valčki obširnega Panonskega morja se je razvila bujna vegetacija. Od takrat do danes sodimo, da je preteklo okrog 25 tisočletij.

Nekako tako sliko si ustvari človek, če se sreča z lendavskimi iskalcem nafte. Dolga obdobja, ki si jih težko predstavljamo, so bila potrebna, da je človek dognal zaklade zemeljske notranjosti. In tako se dogaja, da morajo geologi pri Nafti danes nadoknaditi to, kar človek ni zmožal v svoji otroški dobi: predočiti si morajo zgodovino Prekmurja do tistih dob, ko so na krajih, kjer rastejo sedaj vrtalni stolpi, šumeli valovi prostrane Tetide. Prav zaradi tega budno zasledujejo delo vrtalcev in pregledujejo izplako. Nato odreja: še 200 metrov, še 100 metrov in še 50 metrov. Voda je naplavila v tisočletjih cele sklade naplavin, pod temi pa so še temeljna gorja, ki jih je zgnežela ohlajajoča se zemlja. Le počasi se odkriva lendavskim belim rudarjem zgodovina tja do rojstva življenja na našem planetu. Vsaka vrtnica predstavlja novo izkušnjo za inženirje in delavce. Ugotovili so, da je petišovsko naftno polje del velike naftne strukture, ki sega od Ormoža, Selnice tja na Madžarsko. Z vsako uspeho, pa tudi neuspeho vrtnice se jasneje odražajo meje naftnega bazena. Sicer pa geologi dopuščajo možnost, da lendavska in filovska nafta ni nastala prav na tem mestu, kjer je sedaj območje vrtnice. Morda je nastala na desetine in desetine kilometrov bolj proti jugu, vzhodu, severu ali zahodu in šele kasneje, v določenih geoloških forma-

cijah, se je zbrala v sedanjem območju, se pravi v tkzv. lendavskem naftnem bazenu. Pa to so stvari, ki so nam nestrokovnjakom več ali manj znane samo bežno, vrtalci v Lendavi pa morajo biti seznanjeni z njimi kot četrtošolec z našo narodno zgodovino.

Nad gozdovi ob meji je prikazalo sonce svoje veličastno obličje. Vrtalci pri Fi-6 so ugasnili luči in se razgledali po okolici. Dobršen del Ravenskega kot na dlani. Spodaj Bogojina, Filovci in tam daleč kjer je prehajal vzhajajoči dan v motno svino, Murska Sobota. Po kolovozu prihajajo delavci. Zamenjali bodo tiste, ki so delali ponoči. Nekaj besed in tisti, ki so delali ponoči, so že izginili med nasadi šmarnice.

Zemlja vedno manj zagonetna

Tako je potekalo življenje iz dneva v dan. Vrtnica je postajala vse globlja in globlja. In končno. Zabrnili so telefoni v Lendavi in v Filovcih: Nafta, nafta! Vrtnica bruhala Zelenkasta, svetlikajoča se gosta zmes plina, nafte in izplake je bušnila proti vrhu stolpa. Kljub uspehu dvom: nafta ali plin —? Nekdo od vrtalcev zgrabi posodo in že hitijo z gosto tekočino med vino grade. Vrtalcu drhti roka, ko prižiga to čudno zmes. Gost črn dim kmalu zavije med vrhove jablan in beli rudarji veselo vzklikajo: »Nafta, nafta!« Medtem je črnkasta brozga že preplavila šmarnico in drevje. In končno: zaklopke so zaprte, vrtnica ukročena. V bazenu ob stolpu se je nabrala nafta, ki razširja po okolici vonj po tisočletjih...

Nad naftno polje se je spustil tiho kramljajoč večer. Delavci posedajo okrog vrtalnega stolpa in poslušajo jezno sikanje nafte pri zaklopkah. Morda je to šumenje spomin na tih šepet Tetide, ki se ne more sprijazniti s tem, da bi jo krotil človek, to niče, o katerem ni bilo še sluha ne duha, ko je morje že hranilo milijarde in milijarde drobnih organizmov mikroplanktona.

Jože Makovec

Alžirska Casbah

Sonce se je že globoko nagnilo proti zahodu, ko sva se s prijateljem napotila v arabski del mesta Alžira. Francozi ga imenujejo »La quartie d'Arabes«, arabska četrta, domačini pa mu pravijo Casbah, kar je najprej pomenilo trdnjava.

Ce hočeš priti v ta del mesta, se moraš povzpeti po visokih, strmih stopnicah, ki vodijo v hrib. Po večini eno ali največ dvonadstropne stavbe, suhega izgleda, so povezane med seboj z ozkimi, včasih tudi komaj dva metra širokimi uličicami. Po njih se v potokih pretaka umazanija, voda, blato, razni odpadki. In sredi vsega tega sede ali leže stari Arabci, moški in ženske, večinoma berači, sredi vsega tega se podi in valja kopica polnagih otrok, sredi vse te revščine živi in diha okoli deset tisoč Arabcev, domačinov, resničnih lastnikov Alžira, a danes samo še ubogih podnajemnikov tega lepega milijonskega mesta.

Mračilo se je vedno bolj in z mrakom je prihajalo na ulice vedno več ljudi, večinoma moških.

Ramazan je.

Mohamedanska vera je marsikaj povzela po krščanski. Tako tudi ramazan. Kar je štiridesetdnevni post pred Veliko nočjo za krščansko Cerkev, to je za mohamedance ramazan. Le da je mohamedanski post mnogo hujši. V postnem mesecu muslimani ne smejo čez dan do sončnega zahoda ne piti ne jesti, niti kaditi, pravzaprav ne bi smeli opravljati niti težjih del. Ramazan traja od začetka meseca maja in konča tam okoli junija.

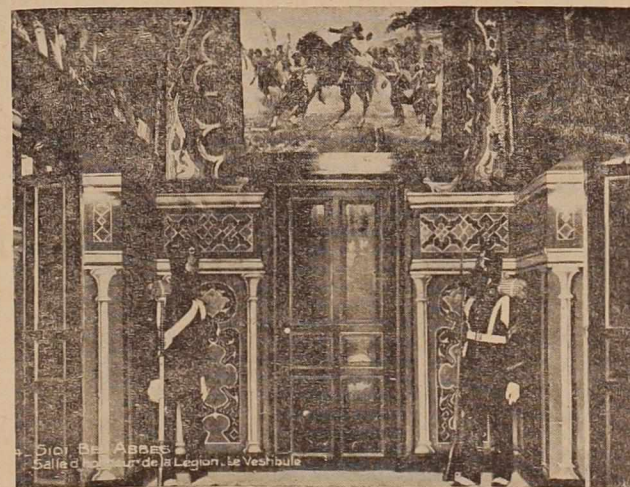
Zdaj, na večer, ko je sonce utonilo nekje daleč v Atlantskem oceanu, se je zgrnil ves mohamedanski svet na ulice in ceste alžirske Casbe, da v številnih kavarnah nekaj popije, kaj malega poje, da se nakadi, nakočka in nagovori.

Na tesnih ulicah je bila strahovita gneča, ko sva z Miralemom počasi prodirala naprej. Vse trgovinice so bile še odprte, čeprav je bila ura že osem proč. Trgovine seveda v smislu Orienta. Na ulici blago in prodajalec, na ulici kupec in gledalec.

Nisva vedela, da hodiva po glavni ulici arabske četrti. Slika, ki sva jo gledala, je bila kaj pestra in barvita. Tu pro-

S poti po Afriki

FRANC ŠRIMPF



Sidi bel Abbas — Doorana časti v poslopju Tujske legije.

daja nekdo cele gore oranž in limon, tam vam ponujajo kikiriki, orientalske slaščice in drobne hruške, takoj zraven briče brivce kar na prostem starega Arabca, zopet naprej sedi galerija čevljarjev, krpa, šiva in prodaja — in je, vse obenem. Na desni strani zasmrde ribe, nedaleč naprej pa nama udari v nos prijeten vonj po bananah in dateljnih. Vmes pa kavarnice, ki so postavile stole in mize kar na ulice in jih zatrpale tako, da je prehod naprej docela nemogoč. Pri mizah pa sedi mohamedanski moški svet pri kartah in kockah, pije neko črno tekočino, ki ji ne vem imena, razpravlja s sosedom in posluša iz radia glasbo svojega ljudstva.

Koliko barv se preliva tukaj! Kakšna škoda, da ne znam uporabljati palete in čopiča! Počasi sva si s kolegom krčila pot navzdol. Ovinkasta ulica naju je pripeljala mimo mošeje, ki pa najbrž ni bila namenjena ogledu tujecev.

Pred vrati, na stopnicah, okoli zidovja in vsepovsod sva videla kopico beračev, strašno pohabljenih, strašno bednih, ki so glasno brbraje neke molitve moleli pred seboj prazne konzervne škatle. Bilo bi pretirano reči, da so bili oblečeni. Capa na capu, brezbarvna, brezoblična, umazana.

Strašen je pogled na stare ženske. Kar streslo me je, ko je ena izmed njih uprla vame svoj brezizrazni pogled. Živo so mi stopile pred oči pravljice iz mladih dni, ko sem še verjel in se bal čarovnice, ki je hotela požreti Janka in Metko.

Nekateri so ležali v nekakšnih vrečah. Ničesar ni bilo videti, ne glave ne telesa. Le po obliki in rahlem premikanju sem lahko zasluhlil živo bitje.

Utrujena in skoraj omamljena od vtisov sva dospela do majhne terase niže doli, že v evropskem delu mesta. Sedla sva na klop in molčala.

Molče sva tako precej časa uživala navidezni nočni pokoj Alžira in prelepi razgled, ki se nama je nudil na zapadni del mesta, Mustafa, poln vil in razkošnih domov francoskih mogotnikov. Daleč gori proti severu je utripalo nočno življenje predmestja Bab el Uid, na jugu, že skoraj v temi, pa se je mučilo z življenjem drugo veliko predmestje Alžira, Agha.

Pod nama pa je bučal in hrumel nočni Pariz Afrike. Kako dolgo še?